

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра менеджменту та адміністрування

(повна назва кафедри)

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на здобуття освітнього ступеня

магістр

(назва освітнього ступеня)

на тему: **Дослідження напрямів удосконалення операційної діяльності підприємства, на прикладі ФГ «Вікторія-92» (Тернопільська обл., Тернопільський район, с. Вікторівка)**

Виконав(ла): студент(ка) VI курсу, групи БМм-61

спеціальності 073 «Менеджмент»

(шифр і назва спеціальності)

Петришин В.М.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Керівник Машлій Г.Б.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Нормоконтроль Мосій О.Б.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Завідувач кафедри Сороківська О.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Рецензент Паляниця В.А.
(підпис) (прізвище та ініціали)

Тернопіль
2023

Міністерство освіти і науки України
Тернопільський національний технічний університет імені Івана Пулюя

Факультет _____ Факультет економіки та менеджменту

(повна назва факультету)

Кафедра _____ Кафедра менеджменту та адміністрування

(повна назва кафедри)

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри

_____ Зороківська О.А.

(підпис)

(прізвище та ініціали)

« ___ » _____ 20__ р.

ЗАВДАННЯ НА КВАЛІФІКАЦІЙНУ РОБОТУ

на здобуття освітнього ступеня _____ магістр

(назва освітнього ступеня)

за спеціальністю _____ 073 «Менеджмент»

(шифр і назва спеціальності)

студенту _____ Петришин В.М.

(прізвище, ім'я, по батькові)

1. Тема роботи _____ Дослідження напрямів удосконалення операційної діяльності підприємства, на прикладі ФГ «Вікторія-92» (Тернопільська обл., Тернопільський район, с. Вікторівка)

Керівник роботи _____ Машлій Г.Б., к.е.н., доцент

(прізвище, ім'я, по батькові, науковий ступінь, вчене звання)

Затверджені наказом ректора від « 14 » вересня 2023 року № 4/7-901

2. Термін подання студентом завершеної роботи _____ 5 грудня

3. Вихідні дані до роботи _____ звіти про фінансові результати, бухгалтерські баланси підприємства, звіти про виробництво сільськогосподарської продукції, звіти з праці, калькуляції продукції, інші документи виробничо-господарської діяльності ФГ «Вікторія-92»

4. Зміст роботи (перелік питань, які потрібно розробити)

1. Теоретичні основи операційної діяльності підприємства

2. Аналізування операційної діяльності фермерського господарства «Вікторія-92»

3. Шляхи удосконалення операційної діяльності ФГ «Вікторія-92»

4. Охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях

5. Перелік графічного матеріалу (з точним зазначенням обов'язкових креслень, слайдів)

Основні фінансово-економічні показники роботи фермерського господарства «Вікторія-92» у 2020-2022 роках. Площі земельних угідь, що перебували у користуванні ФГ. Динаміка основних засобів

ФГ «Вікторія-92». Динаміка показників, що характеризують стан основних фондів. Динаміка

показників, що характеризують стан основних фондів. Аналізування динаміки активів. Структура

необоротних активів. Структура оборотних активів. Розрахунок техніко-економічних показників

ефективності операційної діяльності. Розрахунок поточних річних витрат, необхідних ФГ

«Вікторія-92» для переробки овочів та фруктів методом сушіння. Показники економічної

ефективності вкладень інвестицій. Діаграма взаємозв'язку «20 ключів». Перелік «20 ключів».

Розрахунок витрат ФГ «Вікторія-92» на збір і підготовку до зберігання. Розрахунок прогнозованого

річного економічного ефекту. Показники економічної ефективності здійснення інвестицій у проект

впровадження використання зернозбирального комбайну Fendt IDEAL

6. Консультанти розділів роботи

Розділ	Прізвище, ініціали та посада консультанта	Підпис, дата	
		завдання видав	завдання прийняв
Розділ IV Охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях	Р.П. Шерстюк		
	В.С. Стручок		

7. Дата видачі завдання 15 вересня 2023 року

КАЛЕНДАРНИЙ ПЛАН

№ з/п	Назва етапів роботи	Термін виконання етапів роботи	Примітка
	Вступ.	15.09.2023 р.- 18.09.2023 р.	
	Розділ 1 Теоретичні основи операційної діяльності підприємства	19.09.2023 р.- 7.10.2023.	
	Розділ 2 Аналізування операційної діяльності фермерського господарства «Вікторія-92»	8.10.2023 р. - 3.11.2023 р.	
	Розділ 3 Шляхи удосконалення операційної діяльності ФГ «Вікторія-92»	4.11.2023 р.- 26.11.2023	
	Розділ 4 Охорона праці та безпека у надзвичайних ситуаціях	27.11.2023 р.- 30.11.2023 р.	
	Висновки та пропозиції	1.12. 2023 р.- 29.12.2023	
	Бібліографія	30.12.2023- 3.12.2022 р.	

Студент

(підпис)

Петришин В.М.

(прізвище та ініціали)

Керівник роботи

(підпис)

Машлій Г.Б.

(прізвище та ініціали)

АНОТАЦІЯ

Дослідження напрямів удосконалення операційної діяльності підприємства, на прикладі ФГ «Вікторія-92» (Тернопільська обл., Тернопільський район, с. Вікторівка)

Магістерська робота: 80 с., 20 рис., 9 табл., 2 додатки, 33 літературних джерела.

Об'єктом дослідження роботи є процес здійснення операційної діяльності ФГ «Вікторія-92».

Предмет дослідження – це теоретико-методологічні засади й практичні заходи щодо удосконалення операційної діяльності ФГ «Вікторія-92».

Мета дослідження - дослідження теоретико-методологічних підходів й розробка практичних рекомендацій, націлених на удосконалення операційної діяльності ФГ «Вікторія-92».

Методами дослідження виступають: порівняння, теоретично-прикладний, фінансово-економічного аналізу, групування, системного підходу, статистичного аналізу та інші.

У роботі викладено шляхи удосконалення операційної діяльності ФГ «Вікторія-92». Зокрема, запропоновано впровадити на підприємстві переробку овочів та фруктів методом сушіння, внесено пропозиції щодо вдосконалення системи управління операційною діяльністю ФГ «Вікторія-92» та проведення оновлення парку зернозбиральної техніки господарства.

Розроблені пропозиції можуть бути впроваджені у практичній діяльності ФГ «Вікторія-92».

Ключові слова: операційна діяльність, розрахунок економічної ефективності, напрями покращення операційної діяльності.

SUMMARY

Researching the ways to improve the operational activities of the enterprise (farm “Viktoriya-92” as a case study)

Master's thesis: 80 pp., 20 Fig., 9 Table, 2 appendices, 33 references.

The object of research work is the process of carrying out the operational activities of farm "Viktoria-92".

The subject of research - these are the theoretical and methodological principles and practical measures to improve the operational activity of farm "Viktoria-92".

The purpose of research - research of theoretical and methodological approaches and the development of practical recommendations aimed at improving the operational activities of farm "Victoria-92".

Research methods are: perform: comparison, theoretical and applied, financial and economic analysis, grouping, system approach, statistical analysis and others.

The work outlines the ways to improve the operational activity of farm "Victoria-92". In particular, it was proposed to implement the processing of vegetables and fruits by the drying method at the enterprise, proposals were made to improve the operational management system of farm "Viktoria-92" and to update the farm's grain harvesting equipment.

The developed proposals can be implemented in the practical activities of farm "Victoria-92".

Key words: operational activity, calculation of economic efficiency, directions for improving operational activity.

ЗМІСТ

ВСТУП	7
РОЗДІЛ 1 ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА	9
1.1 Наукові засади сутності операційної діяльності підприємства	9
1.2 Теоретичні основи управління операційною діяльністю	16
1.3 Науково-методичні засади вимірювання ефективності операційної діяльності	20
РОЗДІЛ 2 АНАЛІЗУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА «ВІКТОРІЯ-92»	25
2.1 Загальна характеристика роботи господарства	25
2.2 Аналіз підприємства як матеріальної основи операційної діяльності	30
2.3 Аналізування активів підприємства та результатів операційної діяльності ФГ «Вікторія-92»	34
РОЗДІЛ 3 ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФГ «ВІКТОРІЯ-92»	43
3.1 Впровадження переробки овочів та фруктів методом сушіння	43
3.2 Вдосконалення системи управління операційною діяльністю ФГ «Вікторія-92»	51
3.3 Пропозиції щодо оновлення парку зернозбиральної техніки господарства	58
РОЗДІЛ 4 ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ	66
4.1 Організація охорони праці на ФГ «Вікторія-92»	66
4.2 Дослідження стійкості роботи сільськогосподарського підприємства у надзвичайних ситуаціях	69
ВИСНОВКИ	74
БІБЛЮГРАФІЯ	77
ДОДАТКИ	81

ВСТУП

Актуальність теми. Підвищення ефективності операційної діяльності підприємств є однією з найбільш нагальних проблем сьогодення у сфері розвитку вітчизняних підприємств. Існування жорсткої ринкової конкуренції зумовлює потребу забезпечення ефективної роботи та налагодження взаємозв'язку між окремими складовими елементами, які включає операційна діяльність, щоб досягнути якомога більш ефективного здійснення операційних процесів та високі фінансові результати роботи підприємства. Це і зумовило актуальність теми проведеного дослідження.

Об'єктом дослідження роботи є процес здійснення операційної діяльності ФГ «Вікторія-92».

Предмет дослідження – це теоретико-методологічні засади й практичні заходи щодо удосконалення операційної діяльності ФГ «Вікторія-92».

Мета дослідження - дослідження теоретико-методологічних підходів й розробка практичних рекомендацій, націлених на удосконалення операційної діяльності ФГ «Вікторія-92».

Завдання дослідження:

- теоретичні основи операційної діяльності підприємств;
- здійснення аналізу операційної діяльності ФГ «Вікторія-92»;
- визначення шляхів вдосконалення операційної діяльності фермерського господарства.

Методами дослідження виступають: порівняння, теоретично-прикладний, фінансово-економічного аналізу, групування, системного підходу, статистичного аналізу та інші.

Наукова новизна роботи полягає в дослідженні теоретичних засад операційної діяльності ФГ «Вікторія-92», а також напрямів удосконалення операційної діяльності даного підприємства. Зокрема, запропоновано впровадити на підприємстві переробку овочів та фруктів методом сушіння,

внесено пропозиції щодо вдосконалення системи управління операційною діяльністю ФГ «Вікторія-92» та проведення оновлення парку зернозбиральної техніки господарства.

Інформаційною базою дослідження є наукові праці, які стосуються дослідження аспектів операційної діяльності підприємств, а також дані бухгалтерської, оперативної звітності фермерського господарства тощо.

Апробація результатів дослідження. Основні матеріали роботи доповідались та отримали позитивну оцінку на XI Міжнародній науково-практичній конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному, регіональному та локальному вимірах», що відбулася у Тернополі 3 листопада 2023 р.

РОЗДІЛ 1

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ ЗДІЙСНЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВА

1.1 Наукові засади сутності операційної діяльності підприємства

Роль операційної діяльності підприємства не можна применшити, так як саме вона відіграє основне значення серед сукупності багатьох видів діяльності підприємств. Вона забезпечує насичення потреб споживачів на ринку у визначених товарах і послугах, при цьому також забезпечуючи одержання лівової частки фінансових надходжень фірм, що згодом використовуються як для поточних потреб компанії, так і для реалізації завдань його стратегічного розвитку. Саме тому дуже важливим є з'ясування теоретичних засад здійснення операційної діяльності підприємства, зокрема, розкриття її сутності.

У результаті проведених досліджень нами було з'ясовано, що під терміном операційна діяльність підприємства здебільшого розуміють основну діяльність, що здійснюється підприємством, і яка ставить за мету виконання певних робіт, надання послуг, виробництво й збут різноманітної продукції, з якою безпосередньо пов'язана головна мета створення і роботи підприємства. До цієї діяльності також відносяться різні види діяльності, окрім фінансової та інвестиційної [6]. Автори Василенко В. О. та Ткаченко Т. І. також тлумачать операційну діяльність як основний вид, на якому зосереджена діяльність підприємства [4].

Слід зауважити, що різноманітні грошові потоки, які надходять на підприємства від здійснення ними операційної діяльності, є основним джерелом формування чистого прибутку, проведення виплат дивідендів власникам, формування інвестиційних ресурсів, створення необхідних ресурсів для ефективної діяльності на ринку [8].

Схематичне подання структури, якою відзначається операційна діяльність підприємства, наведено на рис. 1.1.

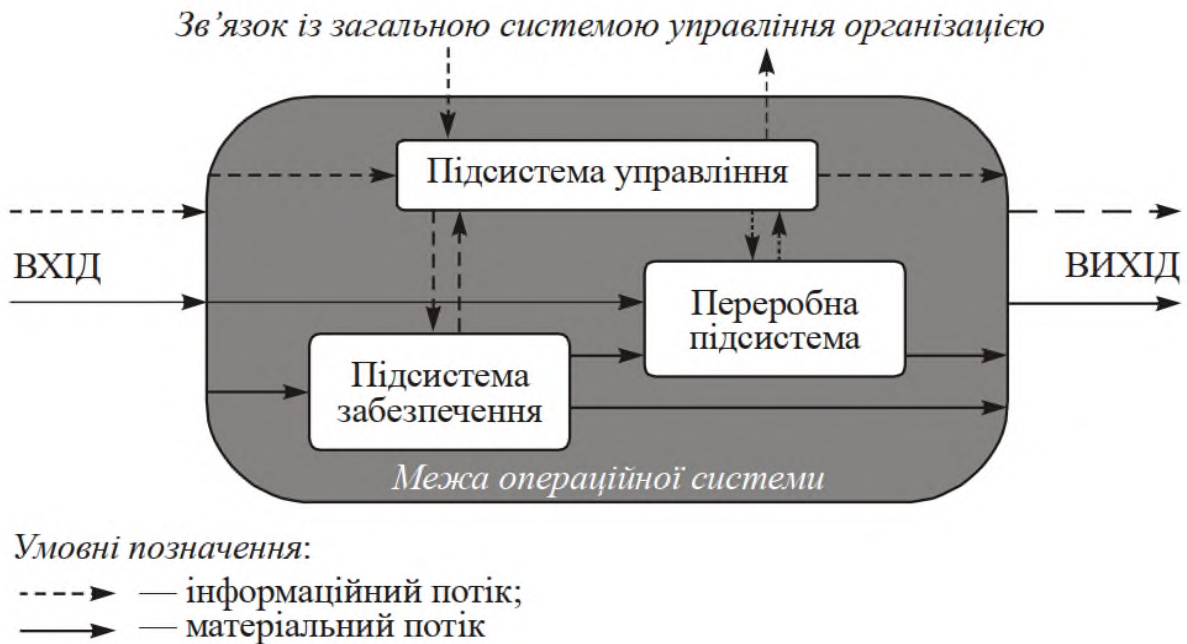

Рисунок 1.1 - Схематичне подання структури, якою відзначається операційна діяльність підприємства [19]

З цього рисунку видно, що у складі операційної системи виділяється три складових:

- 1) підсистема, що забезпечує управління даною системою;
- 1) переробка підсистема, у якій відбувається трансформацію входів у виходи системи;
- 3) підсистема забезпечення.

Слід зауважити, що важливим є розуміння операційної системи загалом, а також її внутрішніх та зовнішніх функцій, визначеної системою структури передавання інформації. Вона перебуває у безпосередній залежності від можливості операційного менеджера розробляти ефективні рішення, завдяки яким підвищується життєздатність, раціональність та продуктивність системи [19].

Операційні системи є досить складними, вони відзначаються визначеними особливостями:

- 1) включають дуже велику сукупність різноманітних підсистем та елементів. Водночас кожна з них виступає у якості єдиної системи, до складу якої

входять технічні засоби, інформаційне та програмно-обчислювальне забезпечення, а також персонал, що забезпечує обслуговування системи у ході її функціонування;

2) операційні системи відзначаються складною мережею передачі інформації, що залежить від її типу й структури;

3) операційними системами здійснюється розв'язання комплексу різних функціональних завдань, наприклад:

- а) проведення підготовки виробництва;
- б) організація техніко-економічного забезпечення;
- в) управління кадрами;
- г) оперативне управління виробництвом;
- д) управління інноваціями;
- е) управління фінансами та інших;

4) операційні системи передбачають зазвичай досягнення загальної мети: випуск продукції чи послуг;

5) ієрархічність підпорядкованості усіх ланок операційних систем підприємства (наявність верхніх, нижніх й середніх ланок);

б) наявність для кожної операційної системи певного сегмента ринку;

7) існування залежності показників, що характеризують функціональну ефективність, від особливостей структури операційної системи, а також технології її функціонування [6].

До властивостей, якими відзначаються операційні системи підприємства, належать наступні:

а) нестандартність окремо взятих параметрів системи, ймовірну їх природу, відсутність можливості точно передбачити можливі зміни та процеси;

в) унікальність та непередбачуваність, якими характеризується поведінка системи у конкретних умовах, та водночас наявність граничних можливостей, які обмежуються наявними ресурсами;

г) здатність до зміни власної структури, формування різноманітних варіантів поведінки системи;

- д) здатність адаптуватися до різноманітних змін, що торкаються умов зовнішнього середовища;
- е) здатність протистояти руйнівним по відношенню до системи тенденціям;
- е) спроможність самої системи до формування визначених цілей її функціонування [6].

Вище перелічені властивості операційних систем зображені на рис. 1.2.

Рисунок 1.2 – Властивості операційних систем (подано автором на основі [6])

Окрім загальних характеристик систем, операційні системи відзначаються низкою особливих характеристик, зокрема:

а) відкритість, тобто забезпечення активного інформаційного, ресурсно-матеріального та інших видів обміну з зовнішнім середовищем;

б) гомеостатичність – це здатність підтримувати визначений стан внутрішньої рівноваги, незважаючи на зміну параметрів, якими відзначається зовнішнє середовище, тобто властивість формувати певні варіанти поведінки, змінювати свою структуру, протистояти негативним тенденціям та адаптуватися до динамічних умов;

в) складність, що обумовлюється поєднанням різноманітних елементів, зокрема, працівників, засоби та предметів праці, альтернативністю зв'язків між окремими елементами, значною кількістю процесів, які відбуваються у системі;

г) поліструктурність, тобто одночасне існування багатьох підсистем у складі системи, причому окремі елементи системи одночасно здатні входити до складу кількох підсистем;

д) цілеспрямованість;

е) мінливість параметрів системи;

є) здатність паралельно виконувати різні операції технологічного процесу;

ж) безперервність, ритмічність та прямоточність виробничого процесу;

з) пропорційність між окремими частинами системи й підсистемами [6].

Основними принципами, що повинні бути покладені в основу управління операційною діяльністю підприємства, виступають такі:

а) науковість здійснення процесу управління операційною діяльністю, зокрема, використання різноманітних наукових знань, що забезпечує здійснення пошук індивідуальних підходів щодо розв'язання різноманітних практичних задач, ситуацій, розвиток вмінь і навиків менеджерів щодо прийняття гнучких та правильних рішень;

б) цілеспрямованість управління – постановка й досягнення цілей розвитку конкретного підприємства;

в) врахування специфіки функціонування і стану об'єкта управління;

г) принцип послідовності реалізації визначених елементів і стадій управлінських рішень;

д) поєднання децентралізованих і централізованих основ діяльності;

е) принцип дотримання відповідності прав, відповідальності й обов'язків;

є) спільної зацікавленість у колективному успіху;

ж) формування в колективі працівників атмосфери здорової конкуренції [9].

Схема взаємозв'язку між елементами, що включаються до складу системи управління операційною діяльністю, наведена на рис. 1.3.

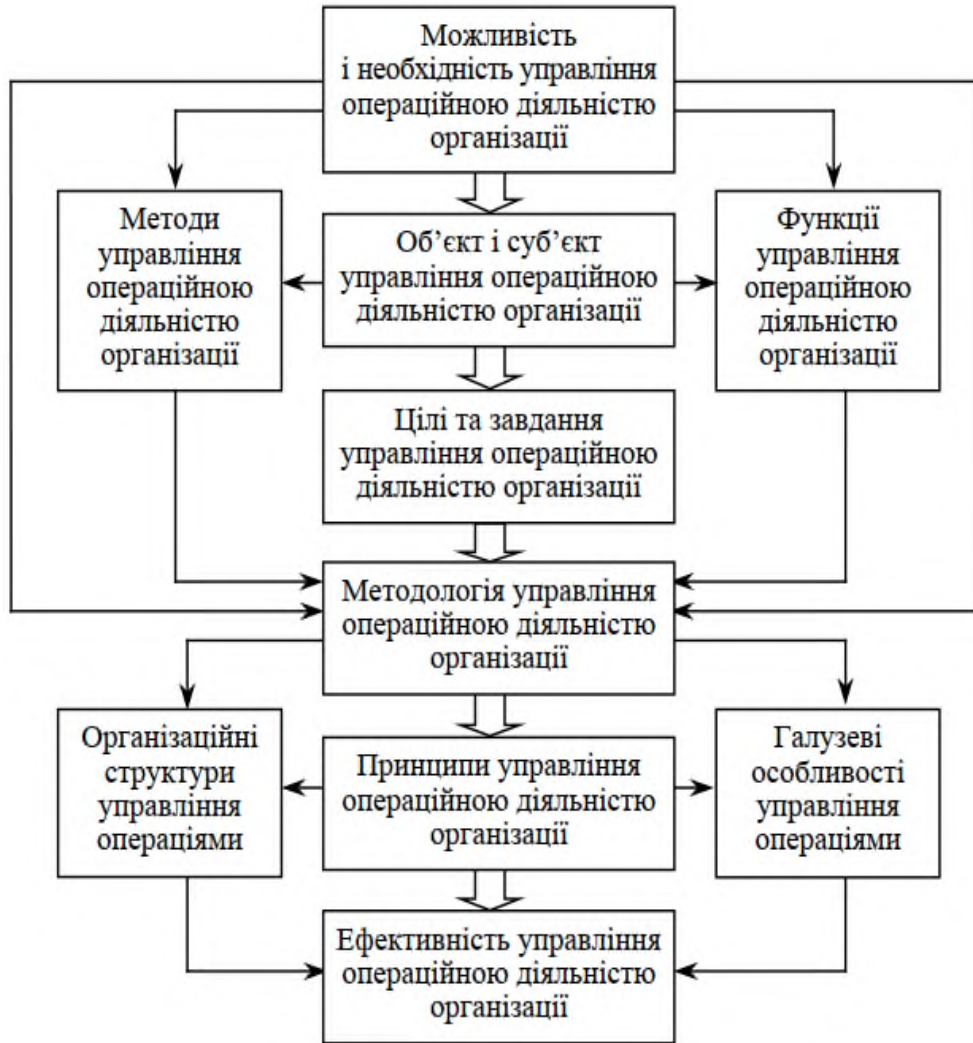

Рисунок 1.3 – Схема взаємозв'язку між елементами, що включаються до складу системи управління операційною діяльністю [9]

Контекст, згідно якого здійснюється розроблення операційної стратегії підприємства, зображено на рис. 1.4.

Як також зазначають науковці, операційна діяльність підприємств відзначається наступними основними особливостями [16]:

1) здійснення процесу забезпечення й обслуговування даної діяльності пов'язаний із залученням до нього більшості працівників підприємства, прибуток, який одержаний як результат операційної діяльності, займає найбільшу частку у структурі прибутку підприємства;

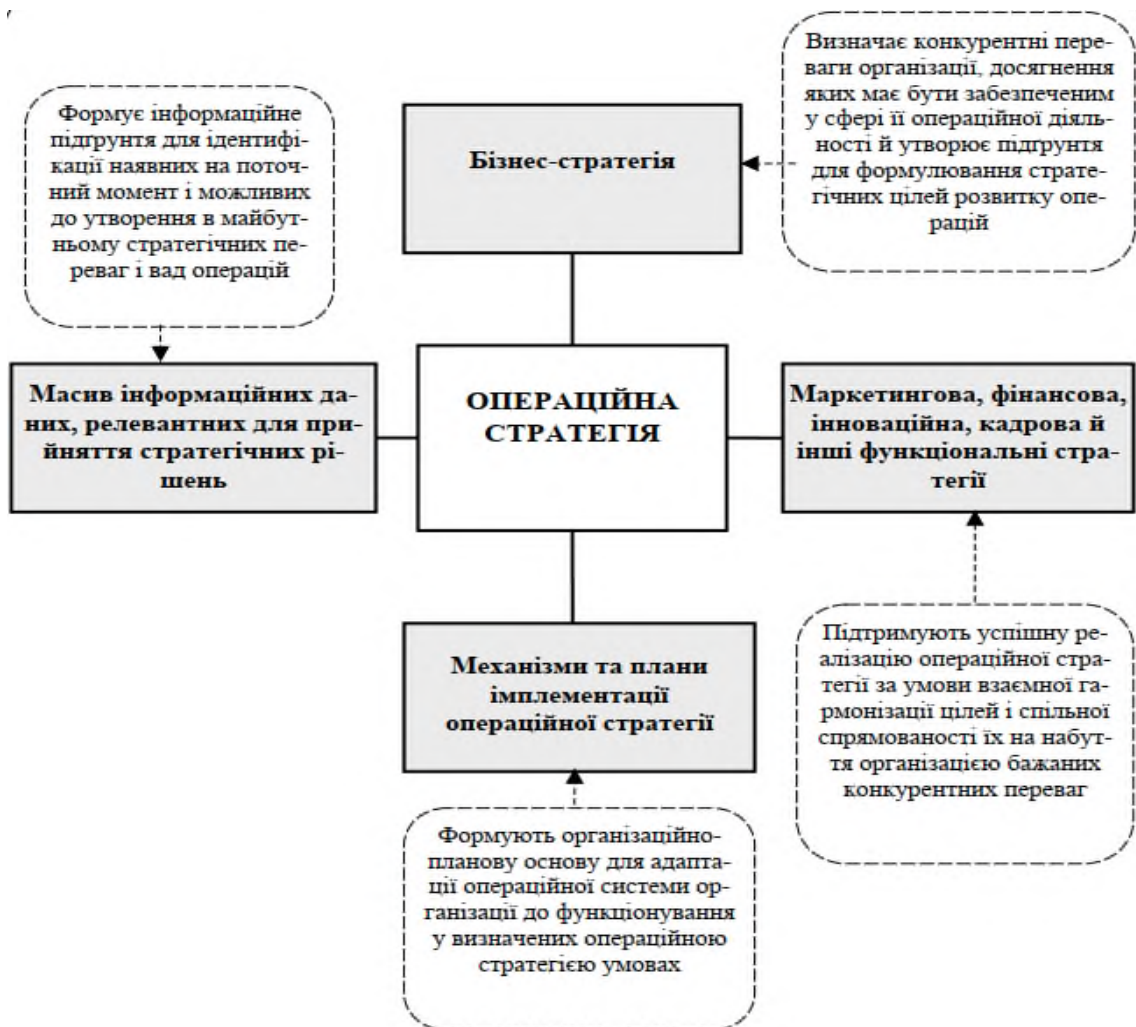

Рисунок 1.4 – Контекст, згідно якого здійснюється розроблення операційної стратегії [19, с. 50]

2) не потрібно допускати суперечностей, які можуть виникати у сфері прийняття рішень, що стосуються розвитку операційної діяльності, а також інших видів діяльності компанії;

3) наявний регулярний характер операцій, що здійснюються у сфері операційної діяльності підприємства. Дана діяльність забезпечує регулярність формування операційного прибутку;

4) операційна діяльність підприємства пов'язана з діяльністю на товарному ринку, а інвестиційна й фінансова діяльність - на фінансовому ринку;

5) необхідність залучення значних сум капіталів, необхідних для здійснення операційної діяльності, що набуває форми операційних активів підприємства, а успішність забезпечення наявності операційного прибутку

вимагає високопрофесійного управління даними активами;

6) складові елементи операційних активів, швидкість, з якою вони здійснюють свій оборот, рівень їх збалансованості тощо визначальною мірою чинять вплив на ввеличину одержаного прибутку від операційної діяльності;

7) постановка цілей та задач операційної діяльності повинна здійснюватися у контексті загальної стратегії розвитку підприємства;

8) проведення операційної діяльності вимагає, як правило, використання значних обсягів трудових ресурсів, які при цьому повинні бути достатньо вмотивованими, забезпечені можливостями для подальшого розвитку персоналу належними умовами праці та ін.;

9) здійснення операційної діяльності підприємства здійснюється в умовах наявності різних видів ризиків, що значно впливає на отримання операційного прибутку підприємства [5].

1.2 Теоретичні основи управління операційною діяльністю

Як вважають деякі науковці [17], можна виділити такі основні етапи, які необхідно здійснити у процесі управління операційною діяльністю фірми, та які проходять у певній структурно-логічній послідовності (рис. 1.5).

Як видно з вище наведеного рисунку, даними вченими виділено дев'ять основних етапів, що входять до складу процесу управління, який відбувається у галузі управління операційною діяльністю підприємства.

Зокрема, перший етап вимагає здійснення детального стратегічного аналізу, що дає змогу здійснити ідентифікацію сильних, слабких сторін, а також можливостей і загроз, що виникають в ході операційної діяльності підприємства. Цей етап також передбачає здійснення оцінки ринкової позиції, виділення основних конкурентних переваг, що виявляються у процесі реалізації операційної діяльності.

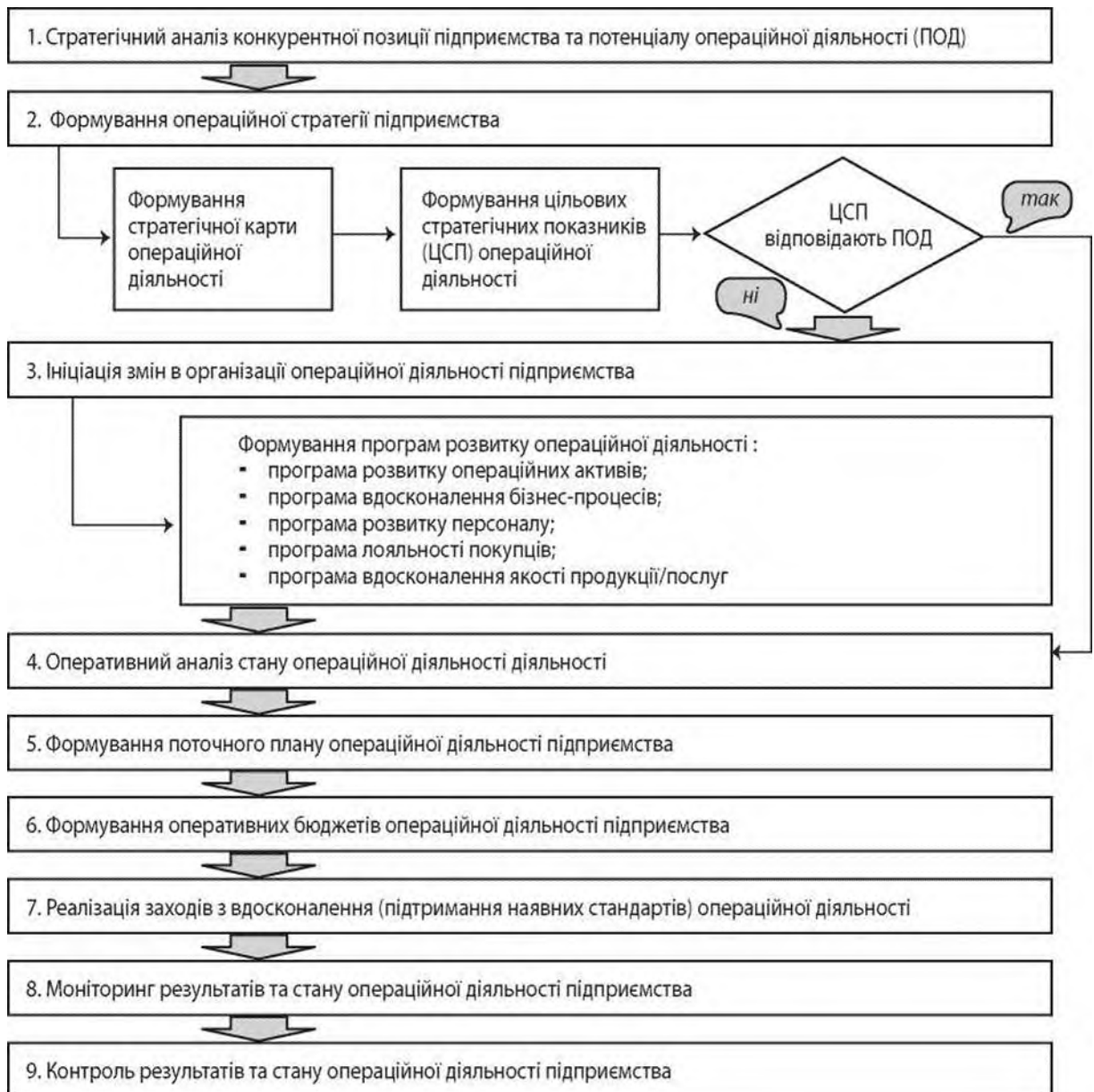

Рисунок 1.5 - Структурно-логічна послідовність, у якій відбуваються етапи процесу, який передбачає управління операційною діяльністю підприємства [17]

Даним етапом передбачається проведення оцінювання того, наскільки дієвою є операційна стратегія підприємства, яка використовується ним на даному етапі розвитку компанії, встановлення її відповідності умовам проведення своєї роботи на ринку, основних цільових орієнтирів, що стосуються її розвитку, оцінювання фактичного рівня ефективності діяльності.

Практичне здійснення етапу може включати використання широкого

діапазону методів, які є доцільними для проведення стратегічного аналізу компанії.

Наступний, другий етап, охоплює реалізацію процесу, спрямованого на формування операційної стратегії. Цей етап значно залежить від стадії життєвого циклу, на якій перебуває у визначений момент часу підприємство, стану ситуації, яка складалася на ринку, та великої кількості інших факторів. При цьому необхідно визначити стратегічні операційні цілі, які потім конкретизуються при розробленні основних показників, які що використовуються в процесі формування стратегічних орієнтирів операційних діяльності компанії. Зауважимо необхідність здійснення співставлення тих цільових показників, які обґрунтовані в операційній стратегії, відповідно до існуючого потенціалу, яким відзначається стан операційної діяльності.

У разі надання підприємству реальної можливості реалізувати операційну стратегію завдяки наявному у нього потенціалу здійснюється її прийняття, а після цього проходить процес розроблення завдань по реалізації стратегії, що оснований на результатах раніше проведеного аналізування. Вони формалізуються надалі в здійсненні поточного планування, яке відбувається у сфері операційної діяльності підприємства. У випадку, коли досягнення поставлених цілей компанії може бути забезпечуватися її наявним потенціалом, актуальним стає ініціювання змін у галузі покращення роботи.

Четвертий етап управління операційною діяльністю охоплює оперативне аналізування її стану, наявної ефективності, яка характеризує процес складання планів на оперативному й поточному рівнях. При цьому відбувається діагностика окремих процесів, що входять до складу операційної діяльності підприємства, особливостей ділових стосунків із покупцями й постачальниками, що можуть бути оптимізовані. Такий аналіз сприяє виявленню наявних резервів покращення операційної діяльності, який буде відбуватися у ході реалізації операційної стратегії.

Реалізація п'ятого етапу управління операційною діяльністю створює передумови для формалізації завдань, відображених у поточних планах

операційної діяльності підприємства.

На шостому етапі управління проходить процес конкретизації, більшої деталізації завдань операційної діяльності, та їх практичне вираження у виді оперативних бюджетів підприємства. Конкретна їх кількість і перелік бюджетів визначається обсягами, видами, напрямками операційної діяльності, а також особливостями ресурсного потенціалу компанії.

Практичне втілення сьомого етапу передбачає безпосередню реалізацію процесів операційної діяльності та розроблення заходів, що торкаються її вдосконалення. Те, наскільки результативним буде цей етап, визначається якістю здійснення попередніх етапів управління, а також тим, яким є наявний потенціал операційної діяльності фірми.

Восьмий етап включає здійснення моніторингу ефективності, якою характеризується операційна діяльність компанії, відстеженням різноманітних аспектів, якими відзначаються параметри операційної діяльності, зокрема, наявні ресурси, процеси. Зауважимо, що системою моніторингу операційної діяльності передбачається спостереження показників, що стосуються стану різних рівнів управління - стратегічного, поточного й оперативного. Після здійснення вище згаданого моніторингу здійснюється формування звіту, що містить зафіксовані відхилення, які описують відхилення фактичного показника до планового його значення, а також вказуються причини цих відхилень і відповідальні.

На стадії контролю, тобто на 9 етапі, відбувається здійснення оцінки того, який характер та реальні масштаби раніше виявлених відхилень. На цьому ж етапі здійснюється прийняття рішень, спрямованих на їх усунення, та вносяться пропозиції, що стосуються реалізації інших заходів.

Погляди науковців стосовно того, які етапи необхідно здійснити у процесі розробки операційної стратегії підприємства, відображено на рис. 1.6.

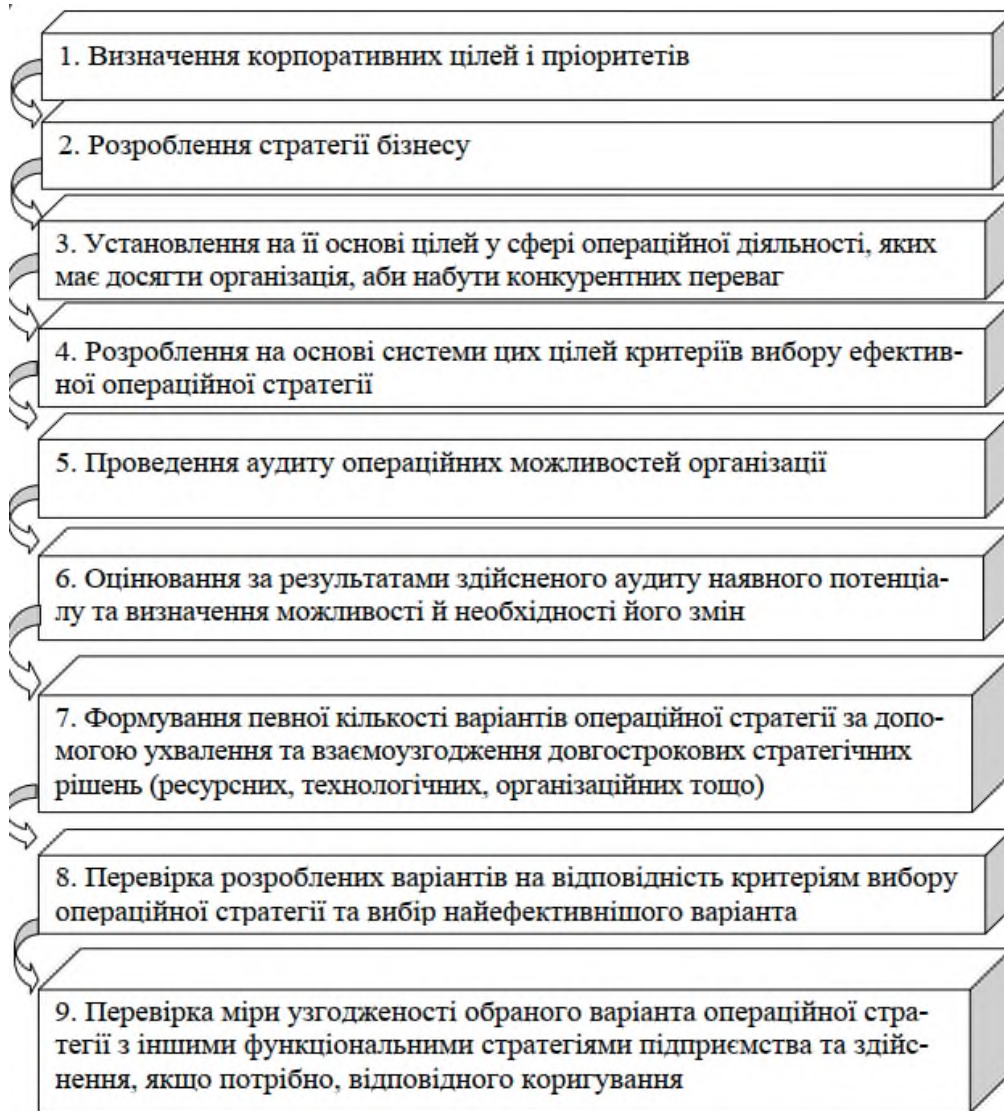

Рисунок 1.6 – Етапи, що здійснюються у процесі розробки операційної стратегії [19]

1.3 Науково-методичні засади вимірювання ефективності операційної діяльності

Оцінювання ефективності, якою відзначається операційна діяльність підприємства як основа, що використовується при формуванні майбутніх напрямів розвитку підприємства, його стратегії, передбачає визначення результатів роботи підприємства, при цьому враховуючи різноманітні характеристики середовища його діяльності. Це передбачає і загальному вигляді оцінку існуючої прибутковості діяльності, того, наскільки ефективно

використовуються наявні ресурси, наскільки вони перебувають у відповідності до ринкових можливостей і потреб конкретного підприємства [1].

Економістами А. Осокіною та Ю. Чичкан-Хліповко при оцінюванні операційної ефективності використовується дві площини - це системи показників, а також рівень досягнення цільових орієнтирів, що поставлені перед бізнесом. Ними рекомендується до системи показників включати п'ять груп, таких як:

- а) показники, що дають змогу характеризувати часові параметри операційного циклу;
- б) показники продуктивності операційної діяльності;
- в) показники якості «виходів», якими відзначається конкретна операційна система;
- г) показники мікрологістичної діяльності;
- д) показники якості взаємодії даного підприємства із його ключовими контрагентами.

Науковцями С. Лобовим та В. Нусіновим рекомендується здійснювати оцінювання ефективності, якою відзначається ведення операційної діяльності, за окремими суб'єктами, здійснюючи при цьому співставлення прибутку, який має підприємство до сплати податків й зобов'язань із врахуванням нарахованих амортизаційних відрахувань (ЕВІТДА) із визначеними показниками-індикаторами, якими характеризуються витрати компанії. Наприклад, ефективність оцінюється:

- для інвесторів - співвідношенням ЕВІТДА й власного капіталу;
- для менеджерів - відношення ЕВІТДА до суми операційних витрат;
- для кредиторів - співвідношенням ЕВІТДА й величиною заборгованості перед кредитором [3].

Класифікація видів, якими відзначається ефективність операційної діяльності підприємства, зображена на рис. 1.7.

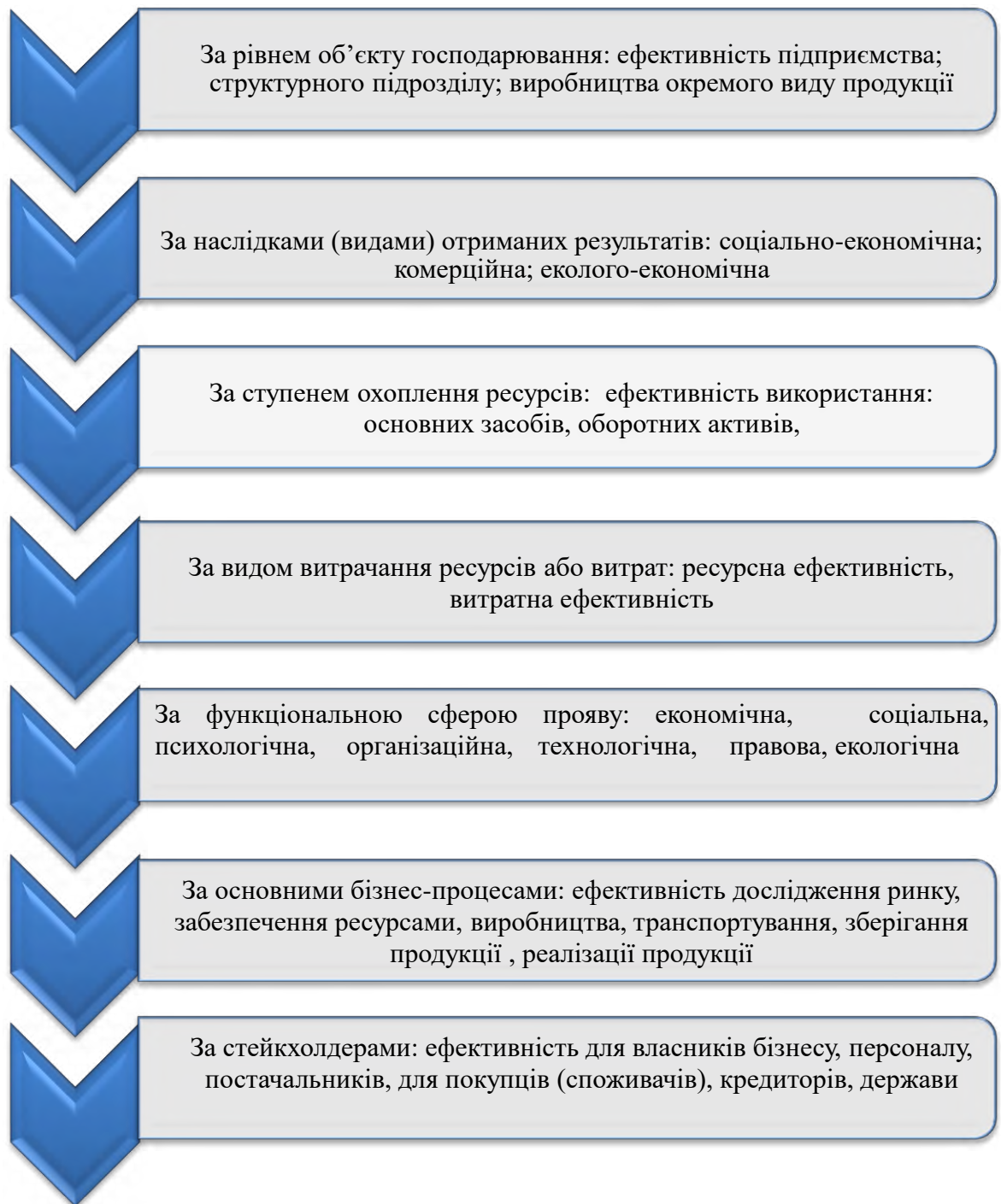

Рисунок 1.7 – Класифікація видів, якими відзначається ефективність операційної діяльності підприємства (складено автором за [1])

Основні групи показників ефективності операційної діяльності узагальнено можуть бути подані у вигляді, наведеному на рис. 1.8.

Рисунок 1.8 - Основні групи показників ефективності операційної діяльності (сформовано автором за [1])

Кваско А. В., Шендерівською Л. П. серед показників, які характеризують ступінь ефективності використання ресурсів, виділяються наступні види показників ефективності:

1) основних засобів (рентабельність основних засобів, віддача основних засобів та їх активної частини, а також коефіцієнт інтенсивного використання обладнання);

2) оборотних засобів (тривалість операційного циклу, коефіцієнти оборотності: запасів, дебіторської і кредиторської заборгованості);

3) персоналу;

4) матеріальних ресурсів (економія матеріальних витрат, рентабельність продукції, її матеріаломісткість, матеріаловіддача);

5) інтегральний показник, що дає змогу оцінити ефективність використання ресурсів [1].

Зокрема, ефективність персоналу може бути охарактеризована рівнем продуктивності праці; зарплатомісткістю продукції; значенням рентабельності витрат, які були спрямовані на персонал підприємства; трудомісткістю;

коефіцієнтом використання робочого часу працівників; коефіцієнтом завантаженості персоналу; рентабельністю затрат робочого часу, тобто відношення чистого прибутку до часових витрат та іншими.

РОЗДІЛ 2

АНАЛІЗУВАННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФЕРМЕРСЬКОГО ГОСПОДАРСТВА «ВІКТОРІЯ-92»

2.1 Загальна характеристика роботи господарства

Місцезнаходженням фермерського господарства ФГ «Вікторія-92» та його юридичною адресою є село Вікторівка, яке розташоване у Козівському районі Тернопільської області, поштовий індекс – 47681.

Метою діяльності господарства є здійснення сільськогосподарської, виробничої, а також іншої діяльності, ефективне використання земельних, людських, матеріальних ресурсів, отримання прибутку від діяльності, а також задоволення соціально-економічних інтересів, які мають засновники господарства, шляхом використання одержаного прибутку.

Господарство здійснює різноманітні види діяльності, які не є не заборонені законодавством, діючим у нашій країні.

Предметом діяльності ФГ «Вікторія-92» є:

- здійснення виробництва, заготівлі (зокрема, закупівлі) сільськогосподарської продукції, її переробка, зберігання, проведення реалізації готової продукції;
- надання різноманітних послуг, виконання видів діяльності, що зазначені у Статуті;
- здійснення придбання і будівництво споруд, будівель, будинків, зокрема, сільськогосподарського призначення;
- здійснення зовнішньоекономічної діяльності в рамках перелічених вище, а також інших напрямів діяльності згідно із метою його статутної діяльності. При цьому повинні бути реалізовані засади валютної самокупності, а також самофінансування;
- виконання робіт, потреба у яких зумовлена поточною, а також перспективною кон'юктурою ринку та ін.

У рамках здійснення зовнішньоекономічної діяльності ФГ «Вікторія-92»:

- здійснює експорт товарів власного виробництва;
- імпортує товари для забезпечення власних потреб;
- займається експортом товарів, що не виготовлені у господарстві, без переходу права власності;
 - імпортує товари, що призначені не для задоволення власних потреб, із переходом права власності;
 - експортує товари, що не є продуктами власного виробництва, із переходом права власності на них;
 - здійснює імпорт товарів, призначених не для власних потреб, без переходу права власності на них;
 - у встановленому порядку проводиться в Україні та за кордоном укладення різного роду угод, а також інших документів із юридичними та фізичними особами, що розташовані в іноземних державах.

Господарство може здійснювати зовнішньоекономічну діяльність згідно порядку, що визначений законодавством. При цьому фермерське господарство проводить самостійне володіння, користування і розпорядження на власний розсуд усіма необхідними коштами, майном, правами, а також результатами, що були отримані від зовнішньоекономічної діяльності.

Функції вищого органу управління господарства виконують загальні збори його засновників, а виконавчим органом ФГ «Вікторія-92» є його голова.

Компетенція загальних зборів, що скликаються засновниками даного господарства, включає:

- призначення, а також звільнення голови даного господарства;
- внесення необхідних змін в Статут господарства;
- прийняття нових членів до господарства, а також виключення осіб з його членів у визначених випадках;
- прийняття рішення, яким передбачається проведення ліквідації господарства;

- призначення осіб, що входять до складу Ліквідаційної комісії, а також затвердження ліквідаційного балансу товариства;
- прийняття рішення про відчуження Господарства як цілісного майнового комплексу;
- прийняття рішення, яке передбачає реорганізацію господарства;
- вирішення питання щодо повної чи часткової участі фермерського господарства в об'єднаннях, господарських товариствах, інших юридичних особах, що створюються на території України або за її межами.

Повноважними вважаються загальні збори засновників товариства у випадку, якщо на них є присутніми всі його засновники.

Скликання загальних зборів засновників господарства проводиться його директором в міру потреби. Цими зборами приймаються рішення, коли вони проголосовані простою більшістю присутніх.

Голова господарства наділений правом:

- здійснювати визначення умов і розмірів оплати праці персоналу даного фермерського господарства;
- встановлювати вигляд зразків печаток, фірмових бланків, штампів, товарних знаків й інших реквізитів господарства;
- здійснювати видачу наказів, розпоряджень, доручень, вказівок, що є обов'язковими для виконання персоналом даного фермерського господарства;
- проводити затвердження внутрішніх документів господарства із кола питань, що не включені згідно положень Статуту до виключної компетенції, якою володіють загальні збори засновників господарства;
- учиняти від імені даного господарства правочини, здійснювати укладення договорів, контрактів, угод, а також забезпечувати їх виконання;
- правом підписів векселів, фінансових документів, грошових зобов'язань, договорів;
- укладення зовнішньоекономічних контрактів;

- представляти досліджуване фермерське господарство у стосунках із українськими й іноземними фізичними та юридичними особами щодо усіх питань, які пов'язані з діяльністю господарства;

- здійснювати розпорядження майном господарства, включно - грошовими коштами;

- здійснювати без доручення будь-які дії, представляючи господарство у господарських, адміністративних, третейських судах, різних державних й недержавних організаціях, установах, видавати довіреності від імені господарства;

- засвідчувати своїм підписом звітні, фінансові, банківські, інші документи господарства;

- доручати виконання власних обов'язків одному із засновників фермерського господарства чи особі, працюючій за наймом;

- накладати необхідні стягнення на осіб, що є порушниками трудової, виробничої дисципліни, а також вживати заходів заохочення працівників;

- здійснювати прийом на роботу й звільнення найманих працівників;

- вирішувати інші різноманітні питання діяльності господарства, окрім питань, що відносяться Статутом до компетенції, якою наділені загальні збори засновників.

Зміни основних фінансово-економічних показників, якими відзначалася господарська діяльність ФГ «Вікторія-92» у 2020-2022 роках, висвітлюються за допомогою даних табл. 2.1.

З даних цієї таблиці можна простежити, що чистий дохід ФГ «Вікторія-92», що був отриманий від реалізації продукції, у 2021 році значно зріс - на 122763,8 тис. грн., що становило у відносному вираженні 128,0%, а у наступному році, навпаки, зменшився на 23235,1 тис. грн., або 10,6%.

Таблиця 2.1 - Основні фінансово-економічні показники роботи фермерського господарства «Вікторія-92» у 2020-2022 роках

Найменування показника	2020 рік, тис. грн.	2021 рік, тис. грн.	2022 рік, тис. грн.	Зміна абсолютних значень показника (+, -)	
				2021 р. від 2020 р.	2022 р. від 2021 р.
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	95907,4	218671,2	195436,1	122763,8	-23235,1
Інші операційні доходи	1380,1	4913,8	2740,6	3533,7	-2173,2
Інші доходи	125,4	184,0	350,6	58,6	166,6
Разом доходи	97412,9	223769,0	198527,3	126356,1	-25241,7
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	73392,0	108481,9	115200,0	35089,9	-6718,1
Інші операційні витрати	5901,4	7169,8	9013,7	1268,4	1843,9
Інші витрати	3202,5	3291,2	10937,6	88,7	7646,4
Разом витрати	82495,9	118942,9	135151,3	36447,0	16208,4
Фінансовий результат до оподаткування	14917,0	104826,1	63376,0	89909,1	-41450,1
Чистий прибуток (збиток)	14917,0	104826,1	63376,0	89909,1	-41450,1

При цьому спостерігався абсолютний приріст величини інших операційних доходів господарства у 2021 р. порівняно з 2020 р. у сумі 3533,7 тис. грн., що становило 2,56 рази, а 2022 році – падіння величини даного показника на 2173,2 тис. грн., що становило 44,2% від рівня попереднього року.

Інші доходи, отримані фермерським господарством «Вікторія-92», відзначалися тенденцією до збільшення – у 2021 році порівняно з 2020 роком на 58,6 тис. грн. (або 46,7%), а у 2022 році - 166,6 тис. грн. (90,5%). Внаслідок зазначеної динаміки вище викладених показників сумарна величина доходів збільшилася на 126356,1 тис. грн. (на 129,7%), а у наступному році - скоротилась на 25241,7 тис. грн. (на 11,3%).

Аналогічно із змінами чистого доходу фермерського господарства відбувалися коливання значень собівартості реалізованої продукції (робіт, товарів, послуг). Зокрема, абсолютний приріст суми цього показника у 2021 році складав 35089,9 тис. грн., відносний – 47,8% відсотки. 2022 рік відзначався, навпаки, скороченням собівартості реалізованої продукції на 6718,1 тис. грн., або на 6,2 відсотки.

Слід зазначити, що значення інших операційних витрат та інших витрат ФГ «Вікторія-92» протягом досліджуваного періоду збільшувалися, що призвело до збільшення сукупних витрат у 2021 році на 36447,0 тис. грн. (на 44,2%), а у наступному році – на 16208,4 тис. грн. (на 12,0%).

З табл. 2.1 також видно, що сума фінансового результату, отриманого господарством до оподаткування, а також величина його чистого прибутку нарощувалися у 2021 році (на 89909,1 тис. грн., або зросли більш як у шість разів), а в наступному періоді уже скоротились на 41450,1 тис. грн. (на 39,5%).

2.2 Аналіз підприємства як матеріальної основи операційної діяльності

У процесі своєї операційної діяльності ФГ «Вікторія-92» у якості її матеріальної основи застосовує певні земельні ресурси, а також виробничо-

технічну базу.

Фермерське господарство «Вікторія-92» використовує земельні ресурси, розміщені на території Козівської (3132,8 га) та Козлівської територіальних громад (349,5 га). Площі окремих видів цих земельних угідь, якими користувалося господарство станом 01.01.2022 р., показані на рис. 2.1.

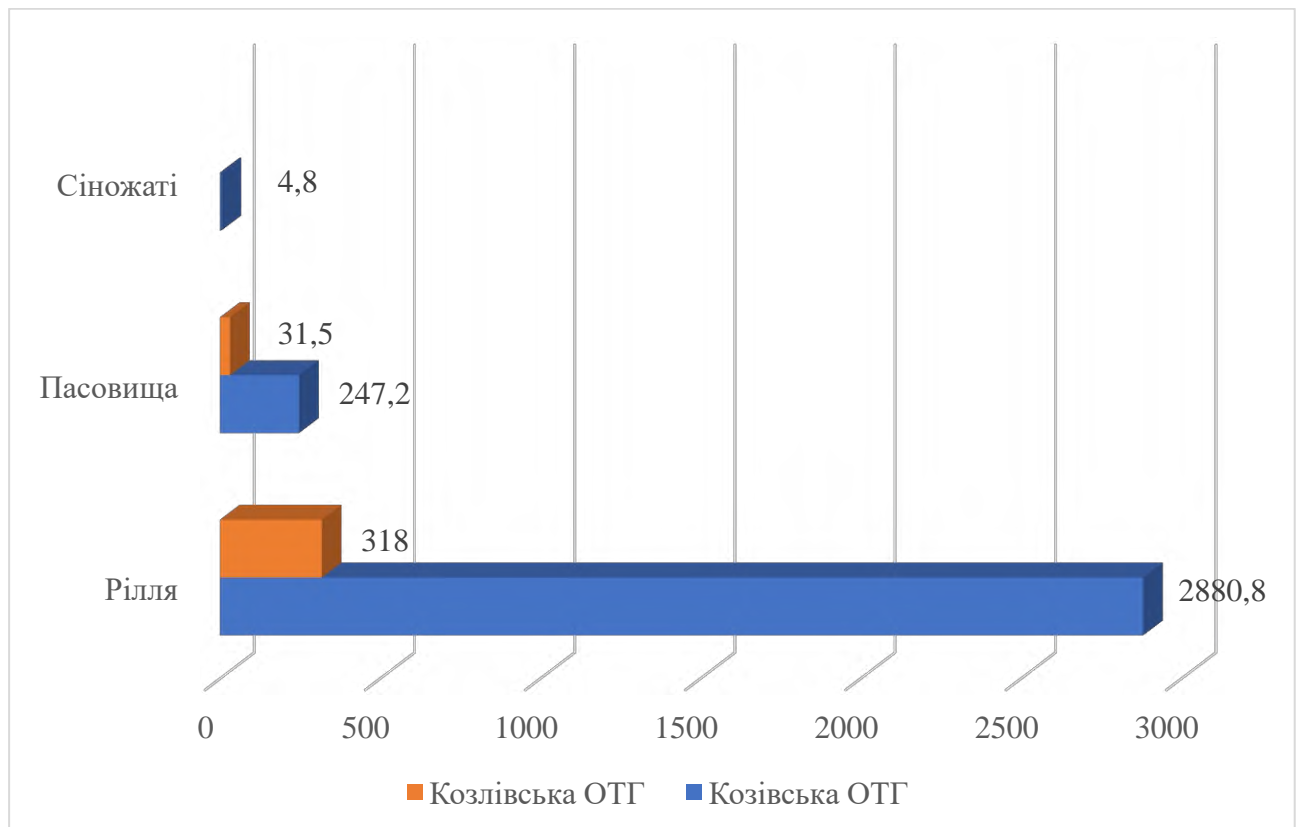

Рисунок 2.1 - Площі земельних угідь, що перебували у користуванні ФГ «Вікторія – 92» станом 01.01.2022 р.

З рис. 2.1 бачимо, що серед земельних угідь, що перебували у користуванні ФГ «Вікторія – 92» станом 01.01.2022 р., основні частка площ відносилася до Козівської територіальної громади. Зокрема, площа ріллі, розташованої на території даної громади, перевищували площі сіножатей Козлівської територіальної громади у 9,1 рази, а пасивищ – відповідно у 7,8 разів.

Структура земельних угідь, що перебувають у користуванні ФГ «Вікторія – 92» станом 01.01.2022 року на території Козівської ТГ наведено на рис. 2.2.

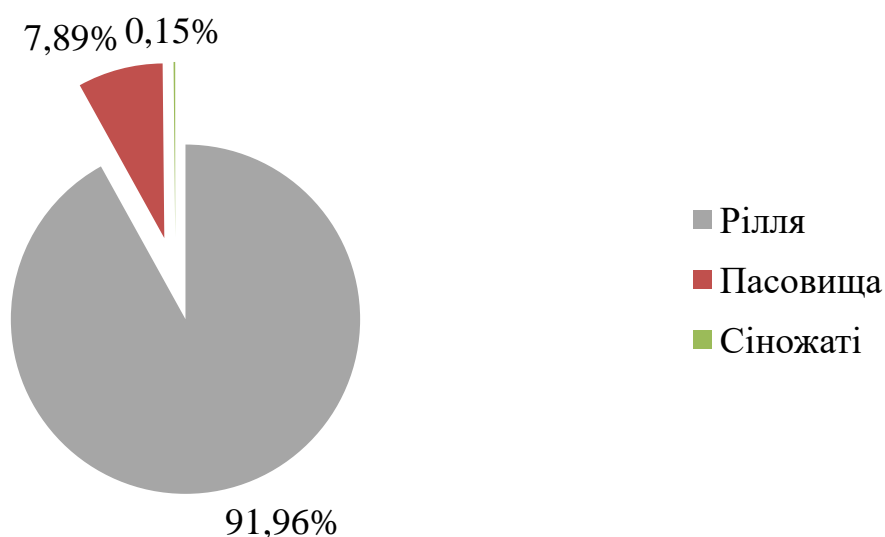

Рисунок 2.2 - Структура земельних угідь, що перебували у користуванні ФГ «Вікторія – 92» станом на 01.01.2022 р. на території Козівської ОТГ

З рис. 2.2 видно, що у структурі земельних угідь, що перебували у користуванні ФГ «Вікторія – 92» станом на початок 2022 р. на території Козівської громади, основна частка належала 91,96%. Пасовища займали 7,89%, а сіножаті – лише 0,15%. Структуру земельних угідь, що перебували у користуванні ФГ «Вікторія – 92» станом на 01.01.2022 р. на території Козлівської ТГ, можна простежити з рис. 2.3.

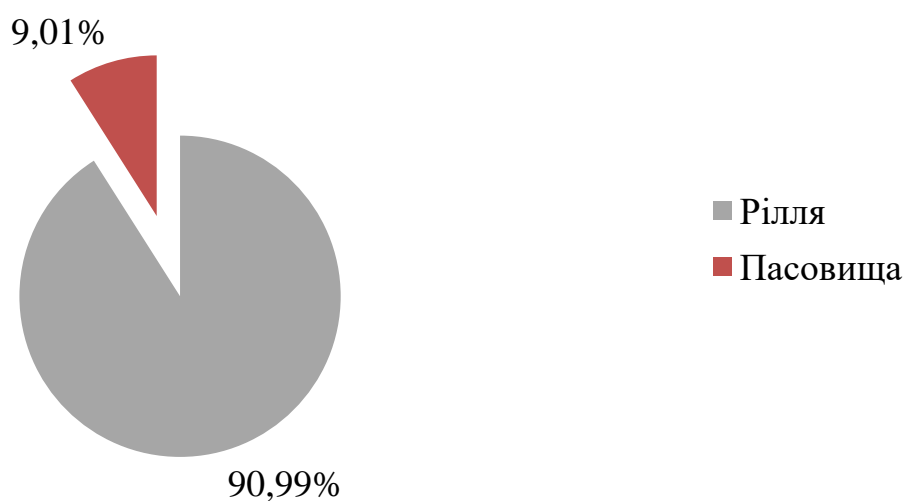

Рисунок 2.3 - Структура земельних угідь, що перебували у користуванні ФГ «Вікторія – 92» станом 01.01.2022 р. на території Козлівської ТГ

Отже, за даними рис. 2.3, частка ріллі в структурі земельних угідь, що перебували в користуванні ФГ «Вікторія – 92» станом на початок 2022 р. на території Козлівської ТГ, дорівнювала 90,99%, а решта 0,01% становила площа пасовищ.

Динаміка основних засобів ФГ «Вікторія-92» у 2020-2022 рр. (станом на кінець року) показана на рис. 2.4.

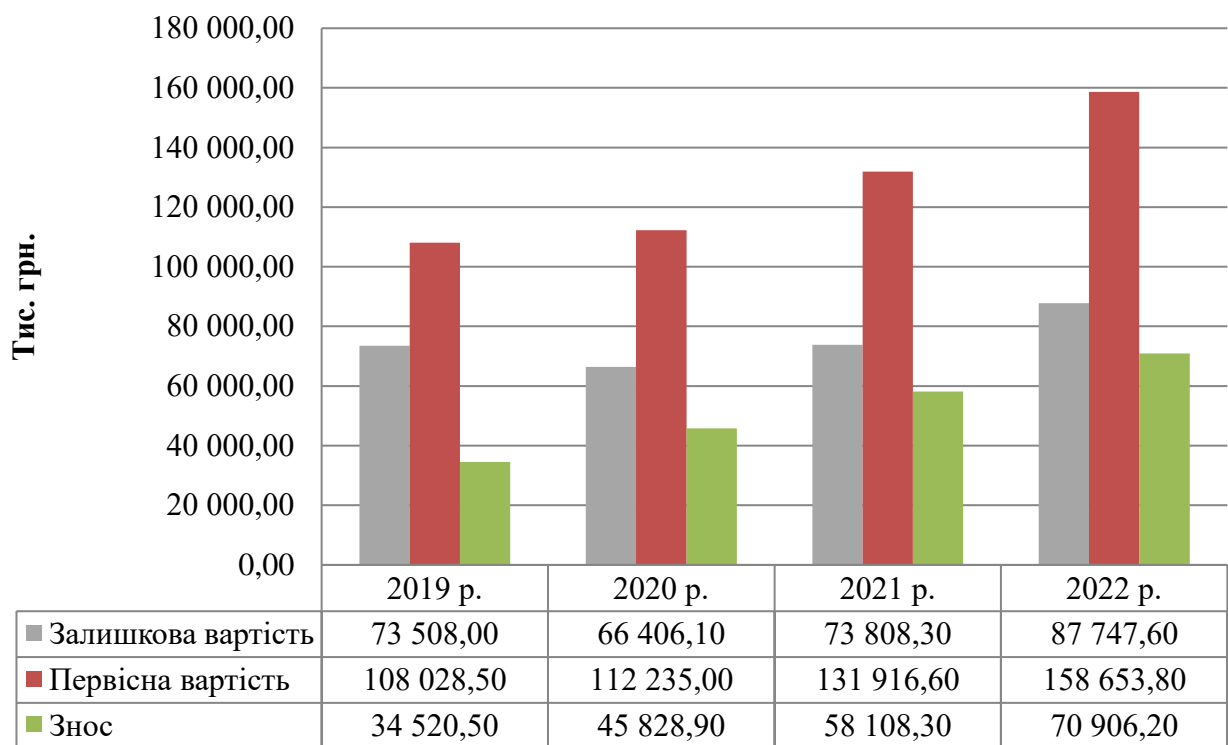

Рисунок 2.4 - Динаміка основних засобів ФГ «Вікторія-92» у 2020-2022 рр.
(станом на кінець року)

Отже, як свідчать дані, наведені на рис. 2.4, первісна вартість основних засобів ФГ «Вікторія-92» у 2020-2022 рр. (станом на кінець року) стабільно зростала. Загалом за вказаний період приріст даного показника становив 46,8%. Залишкова вартість ОФ господарства за вказаний період дещо впала у 2020 році порівняно з попереднім, проте у наступні періоди нарощувалася. Сума зносу при цьому стабільно збільшувалася, і загалом її зростання за період 2019-2022 року складало 2,1 рази.

Простежимо також динаміку показників, що характеризують стан основних фондів ФГ «Вікторія – 92», а саме показників зносу та придатності, протягом 2019 – 2022 рр. (рис. 2.5).

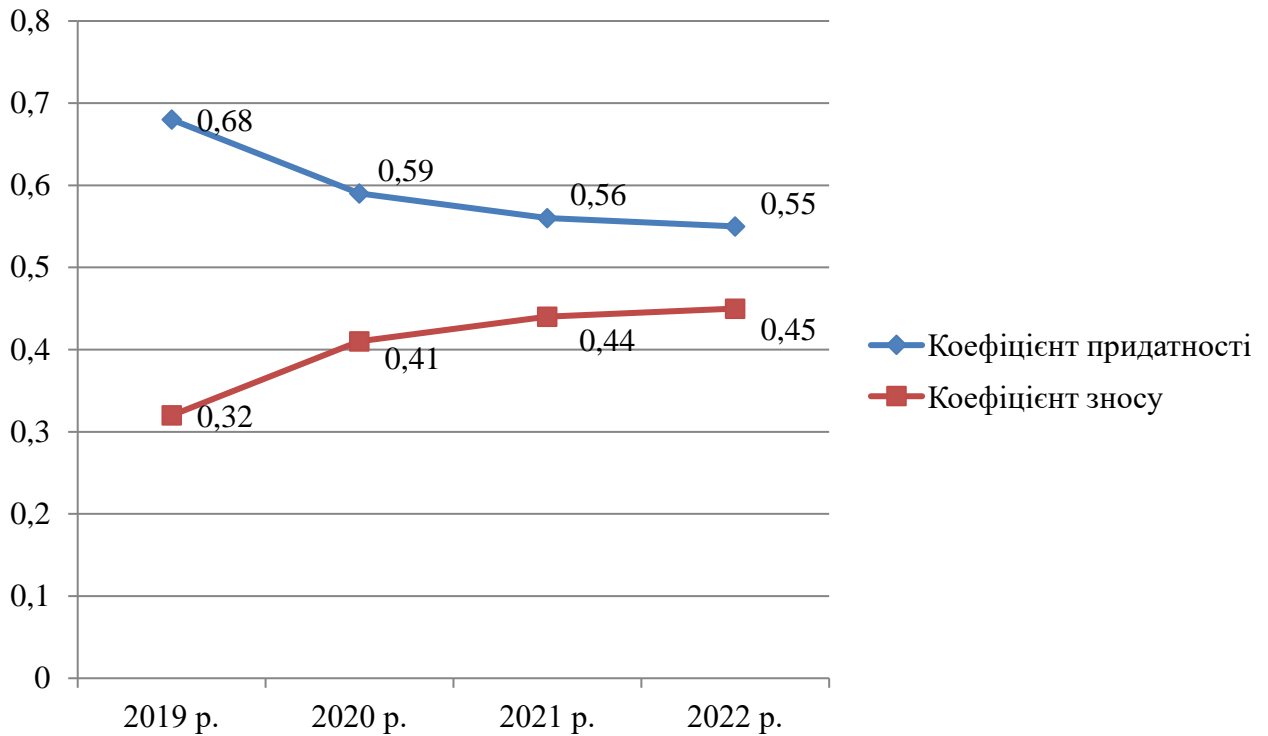

Рисунок 2.5 - Динаміка показників, що характеризують стан основних фондів ФГ «Вікторія – 92» протягом 2019 – 2022 рр.

За даними рис. 2.5, значення показника придатності основних фондів ФГ «Вікторія – 92» протягом 2019 – 2022 рр. перевищувало значення показника їх зносу, що позитивно характеризує стан ОФ. Відмітимо, що у зазначеному періоді значення коефіцієнта придатності зменшувалося, а зносу, навпаки, зростало, що є негативним.

2.3 Аналізування активів підприємства та результатів операційної діяльності ФГ «Вікторія-92»

Дані аналізування динаміки активів ФГ «Вікторія-92» відображено у табл. 2.2.

Таблиця 2.2 – Аналізування динаміки активів ФГ «Вікторія-92» (тис. грн.)

Активи	Роки			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
	2020.	2021	2022	2021 рік від 2020 року	2022 рік від 2021 року	2021 рік від 2020 року	2022 рік від 2021 року
I. Необоротні активи							
Нематеріальні активи	-	1,8	6,7	1,8	4,9	-	272,2
Первісна вартість	14,5	17,4	29,1	2,9	11,7	20,0	67,2
Амортизація	14,5	15,6	22,4	1,1	6,8	7,6	43,6
Незавершені капітальні інвестиції	63,9	59 574,6	102556,1	59510,7	42981,5	93131,0	72,1
Основні засоби	66 406,1	73 808,3	87 747,6	7402,2	13939,3	11,1	18,9
Первісна вартість	112235,0	131916,6	158653,8	19681,6	26737,2	17,5	20,3
Знос	45828,9	58108,3	70906,2	12279,4	12797,9	26,8	22,0
Усього за розділом I	66 470,0	133384,7	190310,4	66914,7	56925,7	100,7	42,7
II. Оборотні активи							
Запаси :	76 378,9	107681,7	157026,1	31302,8	49344,4	41,0	45,8
у тому числі готова продукція	49 090,7	55 069,1	88 154,9	5978,4	33085,8	12,2	60,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	8,0	8 400,3	12 345,1	8392,3	3944,8	104903,8	47,0
Інша поточна дебіторська заборгованість	4 242,1	24 227,3	7 370,9	19985,2	-16856,4	471,1	-69,6
Гроші та їх еквіваленти	1 036,6	395,4	11 413,4	-641,2	11018,0	-61,9	2786,5
Витрати майбутніх періодів	1 618,9	1 714,6	1 742,5	95,7	27,9	5,9	1,6
Інші оборотні активи	132,2	40,9	289,4	-91,3	248,5	-69,1	607,6
Усього за розділом II	83538,8	145007,3	196722,3	61468,5	51715,0	73,6	35,7
Баланс	150008,8	278392,0	387032,7	128383,2	108640,7	85,6	39,0

Проведений нами аналіз динаміки активів ФГ «Вікторія-92» показав, що у 2021 році порівняно з попереднім періодом спостерігалось збільшення загальної суми активів господарства на 128383,2 тис. грн., або на 85,6%, а у 2022 році їх величина зростає ще на 108640,7 тис. грн., або на 39,0%.

Це спостерігалось як за рахунок збільшення суми необоротних активів, так і оборотних. Нарощування величини оборотного капіталу було наступним: у 2021 році порівняно із попереднім - на 66914,7 тис. грн. (на 100,7%), а у 2022 році – на 56925,7 тис. грн. (42,7%). Оборотні активи у 2021 році порівняно із попереднім збільшилися на 66914,7 тис. грн. (на 100,7%), а у 2022 році – на 56925,7 тис. грн. (на 42,7%).

При цьому нематеріальні активи фермерського господарства становили незначну суму, у 2021 році їх приріст становив 1,8 тис. грн., а у 2022 році - 4,9 тис. грн. Обсяги незавершених капітальних інвестицій зросли у 2021 році на 59510,7 тис. грн. (більш як у 93 рази), а у наступному – на 42981,5 тис. грн. (на 72,1%). Основні засоби протягом досліджуваного періоду також нарощувалися – у 2021 р. – на 7402,2 тис. грн. (або на 11,1%) порівняно із попереднім роком, а у наступному 2022 р. – на 13939,3 тис. грн. (на 18,9%).

Динаміка складових оборотних активів господарства була наступною. Приріст величини активів був характерний протягом 2020-2021 для:

- запасів - на 31302,8 тис. грн. (на 41,0%) у 2021 році та на 49344,4 тисяч гривень (на 45,8%) у 2022 році;

- суми дебіторської заборгованості, що склалася за розрахунками із бюджетом - на 8392,3 тис. грн. (майже у 105 разів) у 2021 році та на 3944,8 тисяч гривень (або на 47,0%);

- витрат майбутніх періодів – на 95,7 тис. грн. (або на 5,9%) у 2021 році, а у наступному – на 27,9 тис. грн. (або на 1,6%).

Зменшенням у 2021 році та зростанням величини у 2022 році відзначалася динаміка:

- грошових коштів та їх еквівалентів;
- інших оборотних активів.

Сума іншої поточної дебіторської заборгованості, навпаки, значно зросла у 2021 році до рівня попереднього року (на 19985,2 тис. грн., або на 471,1%), а у наступному – зменшилася на 16856,4 тис. грн. (або на 69,6%).

У 2021 році активи господарства склалися на 44,3% із необоротних активів, а на 55,7% із оборотних активів. У наступному році частка необоротних активів підприємства зросла і становила 47,9%, а оборотних – зменшилася і дорівнювала відповідно 52,1%. У 2022 році активи підприємства були сформовані на 49,2% із необоротних активів, а на 50,8% - з оборотних активів.

Здійснення оцінки діяльності досліджуваного підприємства також зумовлює потребу проведення аналізування структури наявних у його розпорядженні активів (рис. 2.6).

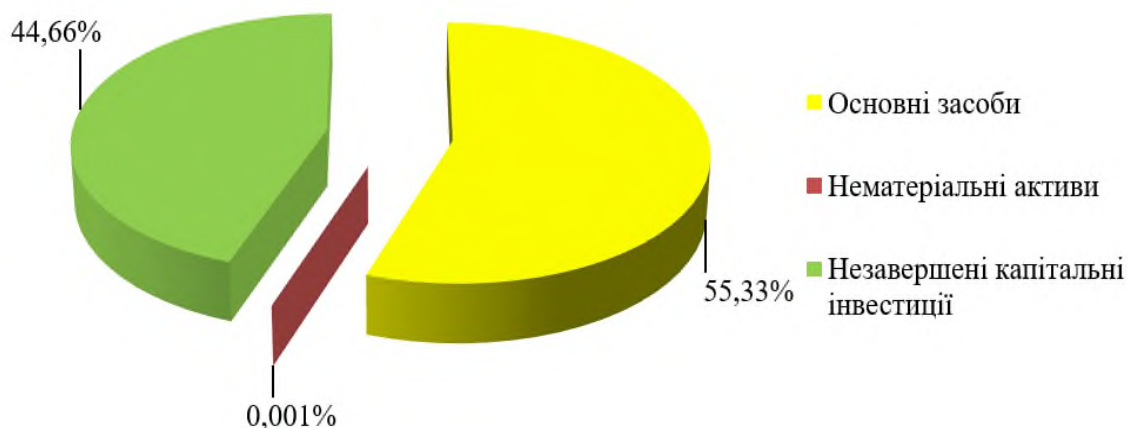

Рисунок 2.6 - Структура необоротних активів ФГ «Вікторія – 92» за 2021 р.

Отже, у структурі необоротних активів ФГ «Вікторія – 92» у 2021 році домінуючу частку займали основні фонди, що складала 55,33% від їх загальної величини. Значною також була частка незавершених капітальних інвестицій – 44,66%, а частка нематеріальних активів, навпаки, була незначною – біля 0,001%.

На рис. 2.7 показана структура необоротних активів ФГ «Вікторія – 92» за 2022 рік.

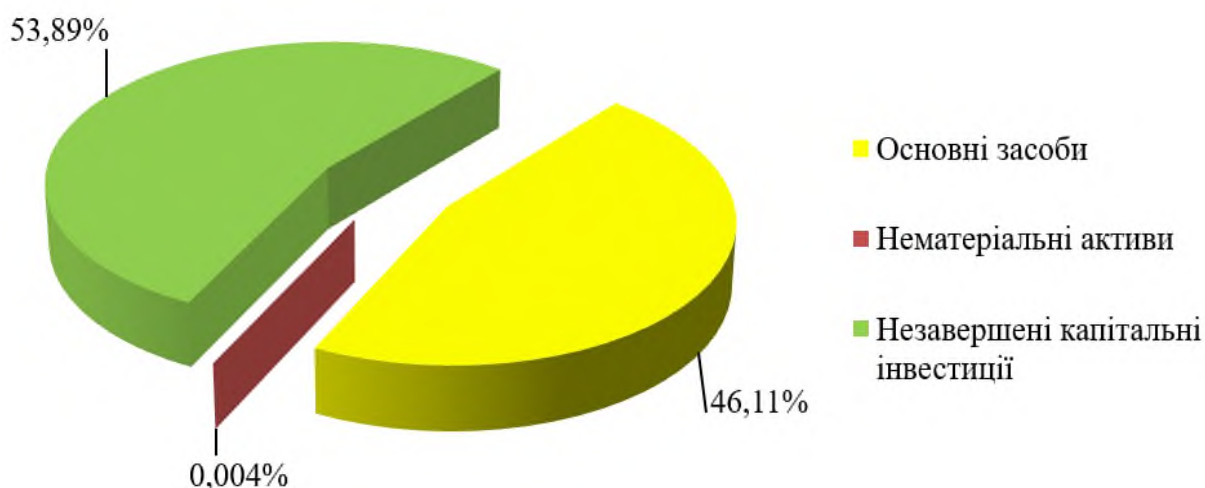

Рисунок 2.7 - Структура необоротних активів ФГ «Вікторія – 92» за 2022 р.

За даними рис .2.7, у структурі необоротних активів ФГ «Вікторія – 92» за 2022 р. відбулися певні зміни. Так, за даними 2022 року у ній основну частку стали займати незавершені капітальні інвестиції – 53,89%. Частка основних засобів у структурі необоротних активів зменшилася порівняно з попереднім роком на 7,22% і стала становити 46,11%. Нематеріальні активи і далі займали невелику частку, проте вона зросла до 0,004%.

Структура оборотних активів ФГ «Вікторія – 92» за 2021 р. відображена на рис. 2.8.

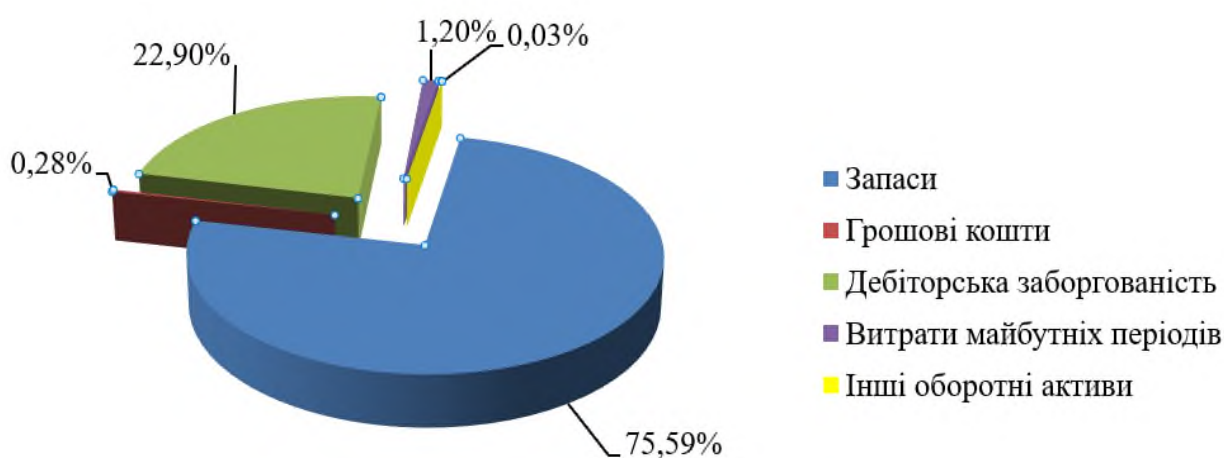

Рисунок 2.8 - Структура оборотних активів ФГ «Вікторія – 92» за 2021 рік

Згідно даних рис. 2.8, у структурі оборотних активів ФГ «Вікторія – 92» за 2021 рік найбільша вагова частка припадала на запаси, а саме 75,59%. Значною також була частка дебіторської заборгованості – 22,90%. Це може оцінюватися як негативне явище, оскільки значна сума оборотних активів підприємства перебувала у формі товарного кредиту, що наданий підприємством споживачам його продукції. Зазначимо, що 1,2% займала частка витрат майбутніх періодів, а решта складових оборотних активів досліджуваного фермерського господарства становили дуже незначну частку (грошові кошти – 0,28%, а інші оборотні активи – 0,03%).

Структура оборотних активів ФГ «Вікторія – 92» за 2022 рік відображена на рис. 2.9.

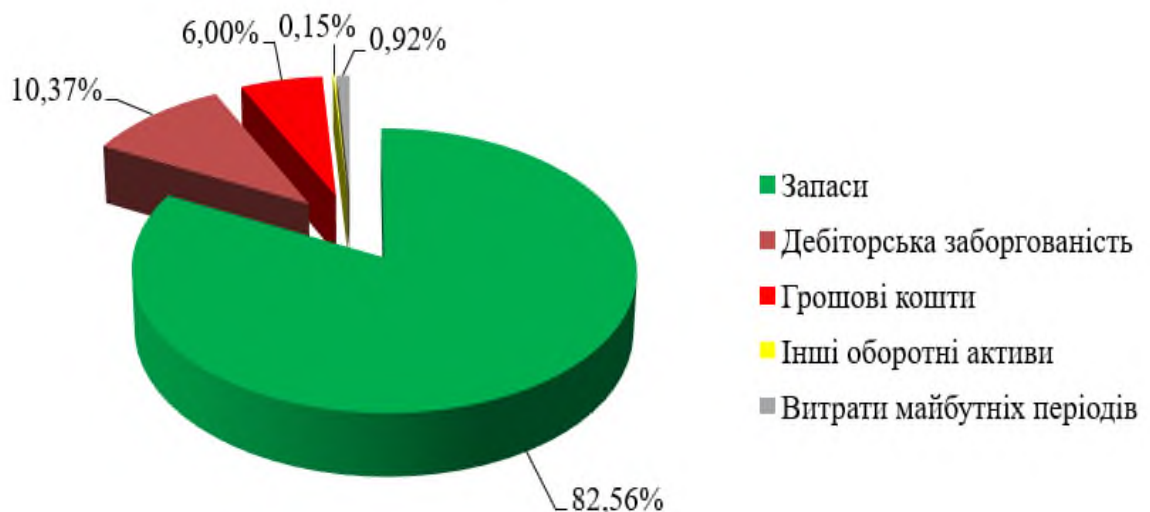

Рисунок 2.9 - Структура оборотних активів ФГ «Вікторія – 92» за 2022 рік

На основі аналізування даних наведеного вище рисунку можна зазначити, що частка запасів, наявних у господарстві станом на кінець 2022 року, зроста порівняно із попереднім періодом на 6,97% і досягла рівня 82,56%. У той же час відбулося суттєве зменшення частки дебіторської заборгованості (на 12,53%) та зростання на 5,97% частки, яку займали у структурі оборотних активів грошові кошти. Усе це - позитивна тенденція, яка говорить про формування більш ефективної структури оборотних активів фермерського господарства «Вікторія

– 92» у 2022 році порівняно із 2021 роком. Як і раніше, частка витрат майбутніх періодів та інших оборотних активів перебувала на невисокому рівні.

Проведемо аналізування стану та динаміки показників ефективності операційної діяльності ФГ «Вікторія – 92», які були одержані даним підприємством у звітному періоді. Результати їх розрахунків представлені у табл. 2.3.

Таблиця 2.3 – Розрахунок техніко-економічних показників ефективності операційної діяльності ФГ «Вікторія – 92» у 2020-2022 роках

Назва показника	Роки			Абсолютне відхилення, тис. грн.		Відносне відхилення, %	
	2020.	2021	2022	2021 рік від 2020 року	2022 рік від 2021 року	2021 рік від 2020 року	2022 рік від 2021 року
1	2	3	4	5	6	7	8
1.Обсяг виробництва продукції, тис. грн.	95907,4	218671,2	195436,1	122763,8	-23235,1	128,0	-10,6
2. Середньорічна вартість ОВФ, тис. грн.	69958,0	70107,0	80778,0	149,0	10671,0	0,2	15,2
3.Фондовіддача ОФ	1,37	3,12	2,42	1,75	-0,7	127,73	22,44
4.Фондомісткість продукції	0,73	0,32	0,41	-0,41	0,09	56,2	22,0
5.Середньоспискова чисельність працівників, чол.	49	55	64	6	9	12,2	16,4
6. Фондоозброєність праці, тис. грн./чол.	1427,7	1274,7	1262,2	153	-12,5	10,7	-0,9
8. Середньорічна вартість оборотних активів, тис. грн.	80508,4	114273,1	170864,8	33764,7	56591,7	41,9	41,6
8.Коефіцієнт оборотності оборотних активів	1,19	1,91	1,14	0,72	-0,77	60,50	-40,3

Продовження таблиці 2.3

1	2	3	4	5	6	7	8
10. Тривалість обороту оборотних активів, днів	302,52	188,50	315,79	-114,02	127,29	37,69	67,53
11. Рентабельність оборотних активів, %	18,53	91,73	37,09	73,20	-54,64	395,04	59,57
12. Продуктивність праці (виробіток на одного працівника), тис. грн./чол.	1957,29	3985,74	3053,69	2028,45	-932,06	103,64	-23,38
12. Прибуток від операційної діяльності, тис. грн.	17994,1	107933,3	73963,0	89939,2	-33970,3	499,8	-31,5
13. Сума операційних витрат, тис. грн.	79293,4	91771,9	124213,7	12478,5	32441,8	15,7	35,4
14. Рентабельність операційної діяльності, %	22,7	117,6	59,5	94,9	-58,1	418,1	-49,4

У результаті аналізування даних табл. 2.3 бачимо, що показник фондівдачі основних виробничих фондів підприємства зріс у 2021 році до рівня 2020 року, проте у 2022 році зменшився. Значення фондомісткості, що є оберненим показником до фондівдачі, відповідно мало зворотній характер динаміки. Фондоозброєність праці на ФГ «Вікторія – 92» у 2020-2022 роках спадала, що є загалом негативним, проте це відбувалося на фоні стабільного зростання середньорічної вартості ОВФ (що є позитивним) та зумовлювалося збільшенням чисельності персоналу підприємства.

Середньорічна вартість оборотних активів у досліджуваному періоді нарощувалася, а найбільш ефективне використання оборотного капіталу було характерне для 2021 року, про що свідчить динаміка наступних показників: коефіцієнта оборотності оборотних активів, тривалості обороту оборотних активів, а також рентабельності оборотних активів.

Показник виробітку на одного працівника, який характеризує рівень продуктивності праці на ФГ «Вікторія – 92», також досягав свого максимального значення у 2021 році, що було в основному зумовлено різким нарощуванням обсягів виробництва продукції у цьому періоді, з деяким спадом у наступному році.

Показник рентабельності операційної діяльності, що розраховувалася як частка між прибутком, який був одержаний ФГ «Вікторія – 92» від операційної діяльності, та сумарними операційними витратами, також був найвищим у 2021 році, коли він досягав значення 117,6%, зрісши до рівня попереднього року на 94,9%. У 2022 році величина цього показника опустилася до рівня 59,5%. Отже, проведений аналіз загалом свідчить про ефективне здійснення операційної діяльності ФГ «Вікторія – 92» у досліджуваному періоді.

РОЗДІЛ 3

ШЛЯХИ УДОСКОНАЛЕННЯ ОПЕРАЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ФГ «ВІКТОРІЯ-92»

3.1 Впровадження переробки овочів та фруктів методом сушіння

Кінцевою метою ФГ «Вікторія-92» виступає не лише нарощування обсягів виробництва сільськогосподарської продукції, а також її реалізація за найбільш вигідною ціною. Враховуючи це, особливого значення набувають завдання післязбиральної доробки овочів, плодів, їх сортування, продовження періоду реалізації, що дозволяє завдяки істотному підвищенню конкурентоспроможності продукції одержати більший дохід та прибуток. Завдяки промислому сушінню овочів, фруктів та інших продуктів виникає можливість у найкоротші терміни здійснити підготовку різноманітних продуктів до тривалого зберігання. Зауважимо, що при цьому висушені овочі й фрукти практично зберігають усі смакові параметри, якими вони володіють, а також комплекс вітамінів, мінералів, мікро- й макроелементів у своєму складі.

Враховуючи це, пропонуємо у роботі ФГ «Вікторія-92» здійснити застосування промислової сушильної шафи BeeStar СШ-4 (рис. 3.1). Дане обладнання у своїй експлуатації базується на основі принципу конвективного процесу висушування, використовуючи механічну циркуляцію повітря.

Рисунок 3.1 - Сушильна шафа BeeStar СШ-4

Сушильна шафа СШ-4 здатна ефективно забезпечити процес сушіння різноманітних видів продукції, при цьому забезпечуючи достатньо високу якість та продуктивність. Дане обладнання може бути використане фермерським господарством для сушіння різноманітних видів продукції, зокрема:

- овочів (цибуля, часник, морква, буряк, помідори, перець, гарбуз та ін.);
- фруктів (вишня, яблука, абрикоси, полуниця, виноград тощо);
- лікарських рослин;
- грибів;
- лісових ягід;
- пастили, яка виготовлена з овочів та фруктів тощо.

Корпус сушильної шафи виготовлений з термоізолюваних сендвіч-панелей, що дозволяє забезпечити усунення втрат і розсіювання тепла. До елементів даного корпусу включаються такі елементи: лист профільної сталі із захисним покриттям, лист фарбований; ДСП.

Сушильна шафа СШ-4 відзначається наступними технічними характеристиками:

- 1) габаритні розміри у сантиметрах:
 - а) висота – 252 см;
 - б) глибина – 333 см;
 - в) ширина – 182 см.
- 2) Рекомендована середнє завантаження виробів, що залежить від виду продукції, складає 500 кг;
- 3) рекомендований термін сушіння, на який впливає вид продукції – 1-16 годин;
- 4) кількість возиків в шафі складає 4 шт;
- 5) кількість лотків в шафі становить 100 шт;
- 6) напруга живлення дорівнює 380 В;
- 7) потужність - 24 кВт;
- 8) діапазон контролю і регулювання температури, якою відзначається повітря у камері – 10-90⁰С;

9) кількість програм сушіння дорівнює 10.

Завдяки конструкції сушильної шафи забезпечується рівномірна циркуляція повітря, вологість і температура для того, щоб забезпечити відмінне сушіння продукту. У середині шафи розміщуються чотири візки.

Особливістю сушильної шафи BeeStar СШ-4 є те, що вона оснащена системою обдування, яка характеризується реверсивними потоками, обладнана вентиляторами і електричними тенами, завдяки чому здійснюється вихід вологого повітря та подача сухого. Для забезпечення контролю процесу сушіння в даному обладнанні використовуються автоматичні датчики вологості й температури.

Мікропроцесор сушильної шафи дозволяє використовувати 10 різних програм, необхідних для сушіння різних видів продукту. Дане обладнання комплектується лотками, виготовленими із нержавіючої харчової сітки, у кількості 100 шт. Для забезпечення сушіння деяких видів продукції (зокрема, пастили фруктової чи овочевої) застосовуються лотки, що виготовлені з листів нержавіючої харчової сталі.

Експлуатація шафи може здійснюватися і в закритому приміщенні, яке опалюється, і в холодному приміщенні та під навісом.

Сушильна камера укомплектована системою рекуперації тепла, завдяки чому у процесі сушіння заощаджується до 40% теплової енергії. Також сушильні камери можуть бути укомплектовані твердопаливною системою обігріву. Це дозволяє скоротити вартість спожитих енергоресурсів у два-три рази порівняно з електричною енергією.

Розрахунок собівартості виробленої з використанням сушильної шафи СШ-4 продукції включатиме витрати на сировину, електроенергію, оплату праці працівників, які будуть задіяні в обслуговуванні роботи обладнання, амортизацію шафи, ремонт та обслуговування обладнання та інші.

Робота сушильної камери, як планується, буде забезпечуватися двома працівниками. Величина місячної ставки одного з них становитиме 8530 грн.

Тоді річний фонд оплати працівників, які будуть задіяні в обслуговуванні

сушильної шафи (ОПр.с), буде обчислений за формулою:

$$\text{ОПр.с} = \text{ОПміс.с} \cdot \text{Чс.} \cdot \text{Nміс}, \quad (3.1)$$

де ОПміс.с – величина місячної оплати праці працівників, що забезпечуватимуть процес сушіння овочів та фруктів;

Чс – чисельність працівників, які здійснюють обслуговування сушильного обладнання;

Nміс – кількість місяців у році.

Використовуючи формулу 3.1, отримаємо такі результати обрахунку суми річного фонду оплати працівників, що будуть задіяні в обслуговуванні сушильної шафи:

$$\text{ОПр.с} = 8530 \cdot 2 \cdot 12 = 204720 \text{ грн.}$$

Сума нарахувань на заробітну плату (Нс.) обчислюється з врахуванням ставки ЄСВ у розмірі 22%, у нашому випадку вона буде становити:

$$\text{Нс.} = \text{ОПр.с} \cdot 22\% / 100\% \quad (3.2)$$

$$\text{Нс.} = 204720 \text{ грн.} \cdot 0,22 = 45038,4 \text{ грн.}$$

Річна амортизація сушильного обладнання при терміні його корисного використання 5 років буде рівна 60 тис. грн. (300 тис. грн./5 років).

Розрахунок витрат, необхідних для отримання фермерським господарством «Вікторія-92» сушених овочів та фруктів із вихідної сировини, наведено у табл. 3.1.

За даними табл. 3.1, загальна сума прогнозних поточних річних витрат фермерського господарства на здійснення переробки овочів та фруктів методом сушіння складе 1546,3 тис. грн.

Таблиця 3.1 - Розрахунок поточних річних витрат, необхідних ФГ «Вікторія-92» для переробки овочів та фруктів методом сушіння

№ п/п	Назва показника	Сума, тис. грн.
1.	Витрати на сировину	927, 0
2.	Електроенергія	274,6
3.	Витрати на оплату праці	204,7
4.	Сума нарахувань на оплату праці	45,0
5.	Амортизація обладнання	60,0
6.	Інші витрати	35,0
	Всього витрат	1 546,3

Обсяг чистого прибутку, який фермерське господарство зможе отримати від впровадження переробки овочів та фруктів методом сушіння, знайдемо за формулою:

$$Pn = (Vs.n - Pc.n) - Tn, \quad (3.3)$$

$Vs.n$ – прогнозований обсяг реалізації сушеної продукції (у грошовому вираженні) за період n ;

$Pc.n$ – собівартість виробленої й реалізованої продукції за період n ;

Tn – сума податку з прибутку, сплаченого за період n (ставка податку дорівнює 18%).

Враховуючи, що річний обсяг реалізації продукції, одержаної у результаті переробки овочів та фруктів методом сушіння, становитиме 1 млн. 690,0 тисяч гривень, нами було знайдено прогнозовану величину прибутку до оподаткування від даної пропозиції, що становитиме 143,7 тис. грн. (1690,0 - 1546,3 тис. грн.)

Звідси обсяг додаткового чистого прибутку фермерського господарства, розрахований за формулою (3.3), становитиме:

$$P_n = 143,7 - 143,7 \cdot 0,18 = 117,8 \text{ тис. грн.}$$

Обчислення річної величини потоку очікуваних вигід проекту (CF_n) проводиться за формулою:

$$CF_n = P_n + A_n, \quad (3.4)$$

де P_n – сума чистого прибутку, який прогнозується одержати у результаті втілення проекту за період часу n ;

A_n – сума амортизації, нарахованої за відповідний період;

n – період часу.

Тоді значення річної величини очікуваних вигід проекту (грошового потоку) складатиме:

$$CF_n = 117,8 + 60,0 = 177,8 \text{ тис. грн.}$$

Для оцінки ефективності сушильної шафи BeeStar СШ-4 у роботі фермерського господарства розрахуємо показники чистої теперішньої вартості, індексу прибутковості, періоду окупності.

Чиста теперішня вартість (NPV) є одним з найуживаніших критеріїв. Вона передбачає знаходження різниці між величиною поточної вартості потоку очікуваних майбутніх вигід, а також сумою поточної вартості витрат даного проекту протягом циклу його реалізації. Для того, щоб проект був прийнято, необхідно, щоб NPV максимально перевищувало нуль.

Для обчислення NPV використаємо формулу:

$$NPV = -CF_0 + \frac{CF_1}{(1+E)^1} + \frac{CF_2}{(1+E)^2} + \dots + \frac{CF_n}{(1+E)^n} = -CF_0 + \sum_{t=1}^n \frac{CF_t}{(1+E)^t} \quad (3.5)$$

де CF_0 – сума капітальних вкладень у проект (початкові інвестиції);

CF_n – очікувані у періоді n чисті грошові потоки (майбутні вигоди);

n – періоди часу.

Проведення розрахунків значення NPV, використовуючи дисконту ставку 20%, дало наступні результати:

$$NPV = -300,0 + \frac{177,8}{(1+0,2)^1} + \frac{177,8}{(1+0,2)^2} + \frac{177,8}{(1+0,2)^3} + \frac{177,8}{(1+0,2)^4} + \frac{177,8}{(1+0,2)^5} = -300 + 148,2 + 123,5 + 102,9 + 85,7 + 71,4 = -300 + 531,7 = 231,7 \text{ (тис. грн.)}$$

Як показують наведені вище розрахунки, значення NPV додатне і складає 531,7 тис. грн., що говорить про доцільність впровадження цього проєкту.

Індекс прибутковості проєкту (PI) тісно пов'язаний із показником NPV, проте, на відміну від нього, дає можливість оцінити не абсолютне, а відносне значення ефективності вкладень. Він характеризує те, який рівень доходів, що генеруються проєктом, можна отримати на 1 гривню здійснених капітальних витрат проєкту.

При обчисленні індексу прибутковості вкладень скористаємося формулою:

$$PI = 1 + \frac{NPV}{CF_0}, \quad (3.6)$$

де NPV – значення чистої теперішньої вартості проєкту;

CF_0 – сума початкових капітальних вкладень.

$$PI = 1 + \frac{231,7}{300} = 1,77.$$

Проєкт приймається на основі аналізування даного показника, якщо $PI > 1$.

Термін окупності вкладень (РВР) проєкту включає обчислення тривалості часу, протягом якого буде досягнуто відшкодування витрат проєкту, тобто він

буде безбитковим. Врахування даного показника, як і попереднього, є необхідним при ухваленні рішення щодо здійснення капіталовкладень.

Простий період окупності (Ток. пр.) обчислюється як відношення значення суми початкових інвестицій до значення очікуваних за рік чистих грошових потоків, що складатиме:

$$\text{Ток. пр.} = 300,0 : 177,8 = 1,69 \text{ року.}$$

При знаходженні дисконтованого періоду окупності запропонованого проєкту необхідно брати до уваги значення його грошових потоків із врахуванням чинника часу. Для запропонованого нами проєкту даний показник становить 2,27 року. Отже, початкові вкладення окупляться приблизно за 2 роки і 3 місяці, що є прийнятним для підприємства.

Результати економічної оцінки ефективності вкладень інвестицій у проєкт впровадження переробки овочів та фруктів методом сушіння відображено у табл. 3.2.

Таблиця 3.2 – Показники економічної ефективності вкладень інвестицій у пропонуваній проєкт впровадження переробки овочів та фруктів методом сушіння

№ п/п	Назва показника	Значення показника
1	Капітальні вкладення у проєкт (тис. грн.)	300,0
2	Обсяг додаткового чистого прибутку (тис. грн.)	117,8
3	Річна величина очікуваних вигід проєкту (тис. грн.)	177,8
4	Чиста теперішня вартість (тис. грн.)	231,7
5	Індекс прибутковості проєкту	1,77
6	Простий період окупності (років)	1,69
7	Дисконтний період окупності (років)	2,27

За даними табл. 3.2, показники економічної ефективності вкладень інвестицій у пропонований проєкт впровадження переробки овочів та фруктів методом сушіння говорять про доцільність його втілення.

3.2 Вдосконалення системи управління операційною діяльністю ФГ «Вікторія-92»

Для того, щоб ФГ «Вікторія-92» змогло більш ефективно здійснювати свою операційну діяльність, яка безпосередньо впливає на стан функціонування на ринку загалом, пропонуємо здійснити комплексну трансформацію існуючих підходів до організації основних виробничих процесів, а також роботи з персоналом, яка включає:

- розвиток місії та удосконалення стратегії підприємства;
- оцінка критичних факторів успіху, що є необхідними для даної організації на сьогоднішній день, а також на майбутнє із урахуванням наявних у ньому конкурентних переваг, які повинні і надалі розвиватися і підтримуватися;
- покращення бізнес-процесів у фермерському господарстві.

Пропонуємо впровадити у роботі ФГ «Вікторія-92» методику, розроблену японським консультантом Iwao Kabayashi. У її основі покладено акцентування уваги керівників вищого рівня на так званих «20 ключах», які охоплюють формування та підтримки бізнес-культури організації.

Дана методика виступає у якості інструменту, що використовується для оцінки ефективності роботи організації. Вона включає сукупність різноманітних методів, що застосовуються у процесі реалізації постійних нововведень, впровадження напрямів покращень роботи, які втілюються компаніями – лідерами. Отже, ця методика є бенчмаркетинговим інструментом, що здатен сприяти суттєвому спрощенню процесу дослідження та проведенню оцінки рівня ефективності, яка характерна для роботи компанії на даний час або на перспективу.

Характерною особливістю, якою відзначається «система 20 ключів», виступає, що вона не лише є певним набором кращих заходів та методів, націлених на удосконалення діяльності, а й забезпечує їх інтеграцію, формуючи в одне взаємозв'язане ціле.

У результаті проведення такої інтеграції отримується ефект синергії, оскільки 20 ключів є настільки тісно взаємозв'язаними, що автоматично здійснення удосконалення в одному ключі призводить до наявності позитивного ефекту у 19 інших ключах. Основні принципи, що покладені у впровадження практичної програми «20 ключів», а також взаємозв'язки між ними, представлені на рис. 3.2.

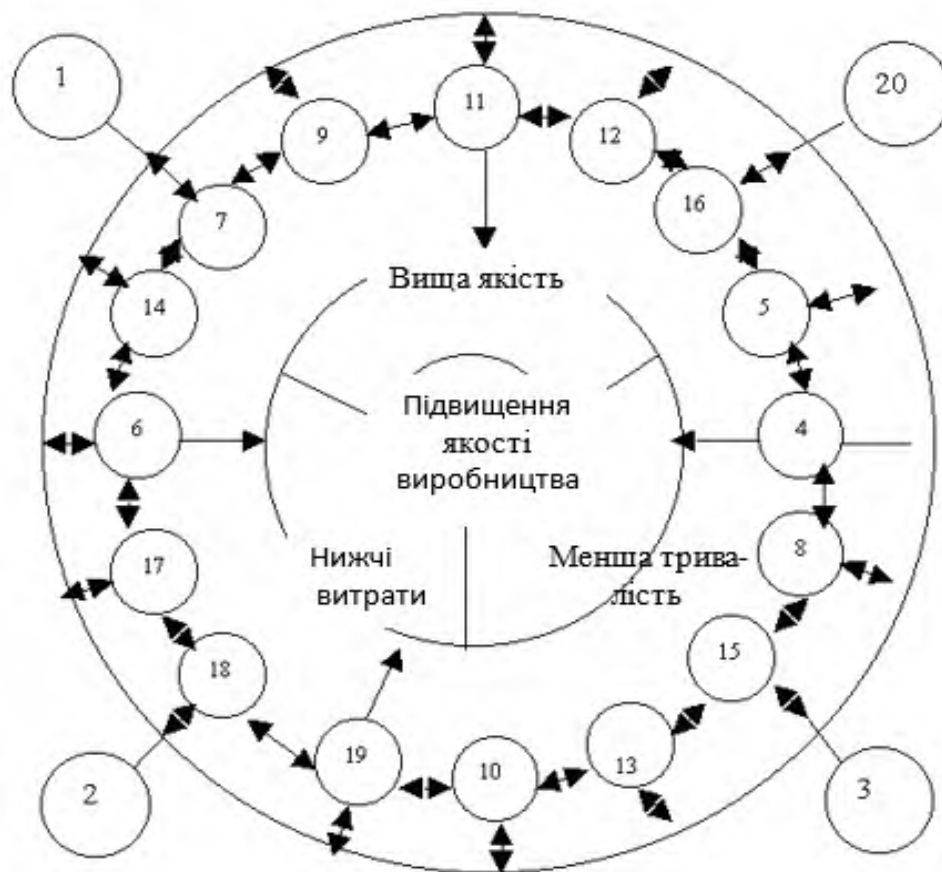

Рисунок 3.2 - Діаграма взаємозв'язку «20 ключів»

Перелік основних ключів зображено на рис. 3.3.

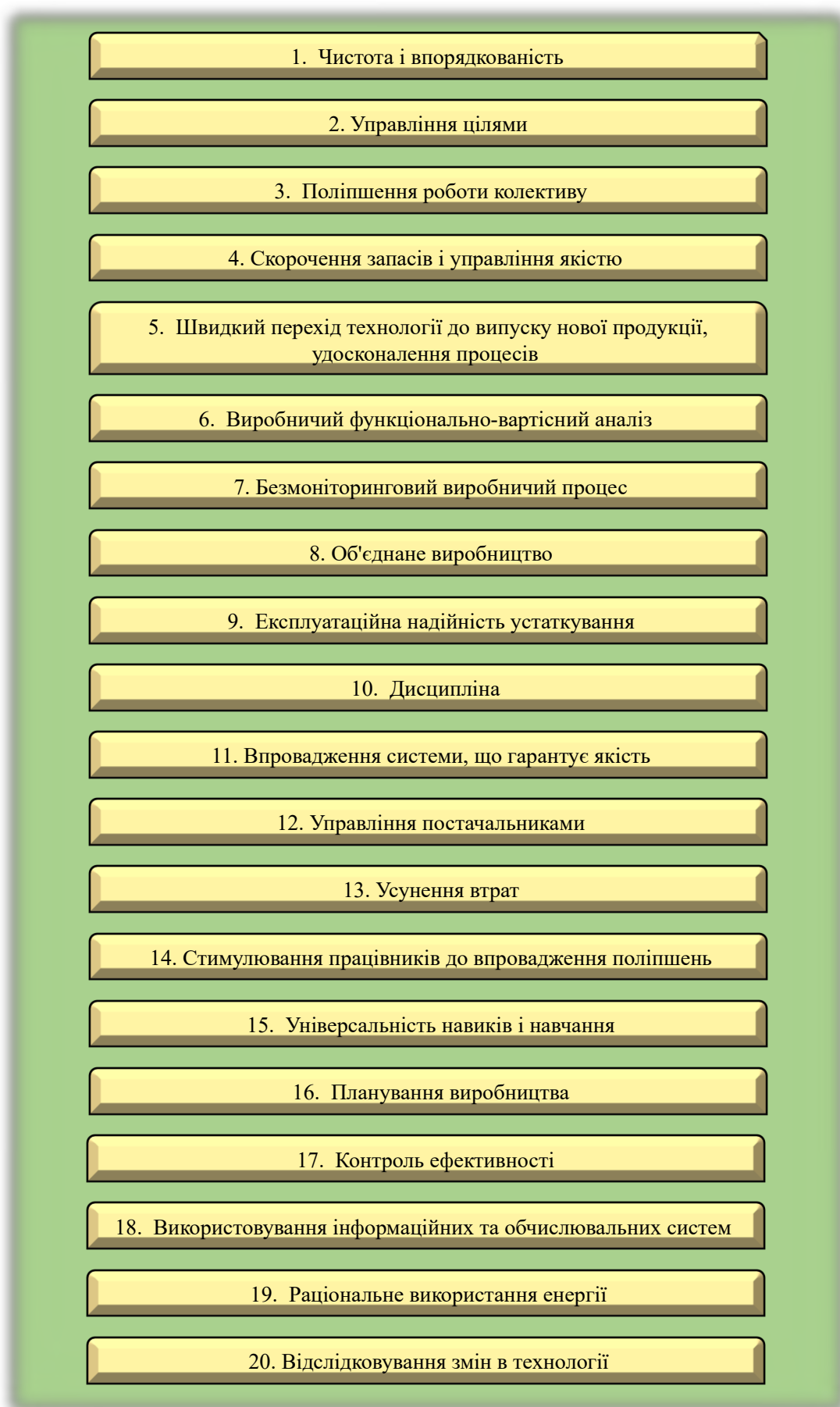

Рисунок 3.3 – Перелік «20 ключів»

Методика «20 ключів» пройшла випробування у діяльності багатьох компаній, тому, на нашу думку, ФГ «Вікторія-92» доцільно скористатися набутим ними досвідом та втілити заходи щодо поліпшення своєї діяльності.

Проаналізуємо детальніше сутність кожного з ключів. Перший ключ – «Чистота і впорядкованість». Це початковий етап роботи, який передбачає наведення порядку як на робочих місцях працівників, так і впорядкування у ділових справах. Необхідно ФГ «Вікторія-92» виділити час на здійснення даного заходу, який стане однією з передумов для успішної реалізації наступних кроків.

Другим ключем є «Управління цілями». У діяльності ФГ «Вікторія-92» трапляються ситуації, у яких прийняття рішень відбувається складно через необхідність проведення довготривалих узгоджень між працівниками. Враховуючи це, необхідно досягти такого стану роботи господарства, коли всі працівники (їх у штаті на кінець 2022 року налічувалося 64 особи) будуть задіяні у процесі обговорення та встановлення цілей розвитку, визначення найбільш ефективних методів роботи, розроблення конкретних заходів для досягнення поставленої цілі. Кожен працівник має сприймати цю ціль як власну, та спрямовувати усі свої зусилля для її досягнення.

Третім ключем є «Поліпшення роботи колективу». У процесі організації роботи керівництвом підприємства проводиться визначення завдань, а також термінів їх виконання та конкретних виконавців. Правильне прийняття цих рішень створює можливість для налагодження ефективного координування зусиль людей, спільної реалізації потенційних можливостей господарства.

Керівництву ФГ «Вікторія-92» у рамках реалізації даного ключа доцільно втілювати такі заходи:

- забезпечувати безпосереднє відношення винагород до тієї діяльності, що веде до зростання продуктивності виробництва та ефективності роботи підприємства у цілому;
- надавати публічне визнання праці тих людей, чиї вкладені зусилля та отримані результати вище за середній рівень показників для працівників даної категорії, які працюють в організації;

- втілювати принцип, згідно з яким кожен працівник повинен володіти певною часткою результату, одержаного у результаті підвищення продуктивності роботи організації загалом;
- не допускати виникнення, а також розвитку певних ситуацій, при яких цілі підвищення добробуту фірми можуть суперечити інтересам працівників (зокрема, не слід впроваджувати технологію, що призводить до зниження рівня безпеки праці або зумовлює потребу понаднормово працювати);
- не підтримувати надання спеціальних привілеїв для керівництва, що сприятиме збільшенню розриву між ними та тими працівниками, які дійсно задіяні в операційному процесі;
- налагоджувати сприятливу атмосферу в колективі, для цього приділяти увагу розвитку неформальних стосунків, що відіграють значну стимулюючу роль для працівників.

Четвертий ключ – це скорочення запасів і управління якістю. Господарство повинне працювати над зростанням ефективності систем постачання та збуту, що дасть змогу мінімізувати запаси, підвищити точність виконання договорів поставок. Особливу увагу слід звертати на впровадження в організації систем управління якістю, підвищувати якість сільськогосподарської продукції, що випускається підприємством.

Використання п'ятого ключа передбачає швидкий перехід технології до випуску нової продукції та удосконалення процесів. Підприємство, щоб не втрачати свої позиції на ринку, повинне постійно вдосконалювати свою роботу. Оскільки ринок є динамічним, господарству необхідно бути гнучким, щоб швидко змінювати асортимент або технологію виробництва, швидко адаптуючись до вимог покупців. Шостий ключ передбачає використання виробничого функціонально – вартісного аналізу. Часто на визначених етапах робіт спостерігаються необґрунтовані перевитрати. Впровадження моніторингу витрат залежно від місць їх виникнення підприємство набуває можливості їх ліквідувати, завдяки чому знижується собівартість. Сьомий ключ полягає у налагодженні безмоніторингового виробничого процесу, що передбачає ширше

використання самоконтролю, при якому втручання керівництва у виробничий процес - мінімальний. Проте перед його використанням необхідно оцінити, наскільки колектив виступає готовим для цього.

Восьмий ключ - „Об'єднане виробництво”. При цьому враховуємо, що виробництво складається із низки взаємопов'язаних етапів, між якими прослідковується чітка послідовність. Якщо виникають проблеми на одній фазі, то вони автоматично зумовлюють виробничі негаразди на всіх наступних. Зокрема, господарству слід звернути більшу увагу на те, щоб налагодити ефективнішу співпрацю з його партнерами, при необхідності переглядати умови договорів поставок. Дев'ятий ключ говорить про забезпечення експлуатаційної надійності устаткування, яке повинне підлягати періодичній заміні, при цьому зважено оцінюючи його можливості та економію, що може бути досягнута з використанням нового устаткування. Десятим ключем є забезпечення дисципліни й особливо самодисципліни, що повинне бути ключовими для усіх працівників підприємства. Одинадцятий ключ передбачає впровадження систем, що гарантують високу якість, при цьому забезпечуючи постійне відслідковування результатів діяльності. Для цього можуть бути використані перевірки за технічними й технологічними параметрами продукції, здійснення аналізування скарг споживачів та порівняння своєї діяльності із конкурентами. На основі цього здійснюється впровадження заходів з метою вдосконаленню продукції, що є необхідним для успіху на ринку.

Дванадцятий ключ – „Управління постачальниками”. Потрібно враховувати, що своєчасне та якісне постачання – одна з важливих ланок виробничого процесу, без якої не може бути здійснене успішне ведення бізнесу. Наступний, тринадцятий ключ зорієнтований на усунення втрат. Адже після якісно проведеного контролю слід приймати рішення по усуненню проблем. Чотирнадцятий ключ передбачає стимулювання працівників до впровадження поліпшень. Саме працівники підприємства, що є безпосередніми виконавцями, дуже добре бачать існуючі проблеми виробництва, та бачать можливі напрями для їх вирішення. Враховуючи це, керівництву ФГ «Вікторія-92» потрібно

уважно прислухатися до думки підлеглих щодо шляхів розв'язання наявних труднощів, створювати в колективі вільну сприятливу атмосферу, при якій кожен працівник може внести свої пропозиції та бути при цьому почутим.

П'ятнадцятий ключ передбачає формування універсальності навиків та навчання. Розвиток персоналу сприяє повнішому розкриттю потенціалу працівників, нарощуванню можливостей щодо внесення свого вкладу у діяльність підприємства загалом. У господарстві доцільно використовувати такі види навчання як здійснення систематичного самостійного навчання згідно індивідуального плану, що затверджується керівником, та реалізується під його контролем, участь в різноманітних семінарах, налагодження обміну досвідом із іншими підприємствами, здійснення перепідготовки тощо.

Шістнадцятий ключ передбачає планування виробництва та встановлення орієнтирів, що є необхідними для їх досягнення за визначений період часу. Сімнадцятий ключ – налагодження контролю ефективності. Проте якщо контроль виконує антистимулюючу роль, а працівники виконують поставлені завдання успішно, то він має бути зведений до мінімуму, при цьому забезпечуючи досягнення своїх цілей організацією. Також для забезпечення вмотивованості працівників на повну самовіддачу задля інтересів фірми необхідно справедливо їх винагороджувати, забезпечуючи налагодження чіткого взаємозв'язку між результативністю та винагородою.

Вісімнадцятий ключ передбачає використання сучасних інформаційних систем, завдяки чому спрощуються виробничі задачі, скорочується тривалість виконання багатьох завдань. Дев'ятнадцятий ключ зорієнтований на раціональне використання енергії, що є дуже актуальним у даний час. Застосування енергозберігаючих технологій призводить до зменшення енергоємності продукції та раціональне використання наявних ресурсів господарства. І, нарешті, двадцятий ключ ставить за мету відслідковування змін в технології. Адже без якісної сільськогосподарської техніки й технологій неможливо забезпечити виробництво конкурентоспроможної продукції. Надзвичайно важливим є налагодження моніторингу нових сучасних технологій

та агрегатів, забезпечення участі працівників підприємства на семінари, виставки новинок техніки тощо. Здійснення оптимізації хоча б одного з 20 ключів може призводити до значних позитивних змін на підприємстві, проте ці зміни повинні бути проведені у всіх ключах одночасно, що ставить перед керівництвом ФГ «Вікторія-92» завдання здійснення комплексної трансформації задля забезпечення довгострокового позитивного ефекту.

3.3 Пропозиції щодо оновлення парку зернозбиральної техніки господарства

Одним з визначальних чинників, які впливають на результативність операційної діяльності ФГ «Вікторія-92», є забезпечення сучасною сільськогосподарською технікою. Задля підвищення рівня ефективності виробничого процесу досліджуваного фермерського господарства пропонуємо йому придбати та використати в операційній діяльності зернозбиральний комбайн Fendt IDEAL, що планується використовувати для збирання кукурудзи й інших культур.

Кукурудза відноситься до пізньостиглих культур, для яких терміни збирання припадають на осінній період. Цей час відзначається високою імовірністю випадання опадів. Збір зерна даної культури здійснюють на початку воскової стиглості, коли вміст сухої маси у зерні складає близько 60%. Проведення збору кукурудзи на зерно здійснюють із використанням наступних технологій – це метод прямого комбайнування і збирання у качанах.

Після проведення збору кукурудзи у качанах її необхідно оперативно підсушити, оскільки у зволоженій масі активно починають відбуватися значні фізіологічні зміни, які полягають у зростанні інтенсивності дихання. Так як на це відбувається витрачання сухої речовини, у результаті маса зернин скорочується на 8–12%. Також потрібно враховувати, що зволожене зерно швидко піддається різним хворобам, відбувається погіршення його якості.

У ході збирання кукурудзи, що здійснюється в качанах, відбувається виконання ряду послідовних технологічних операцій, зокрема: відривання її від стебел; проведення зрізування; здійснення очищення качанів від оболонки; проведення подрібнення та транспортування листостеблової маси. Процес очищення й обмолоту качанів здійснюється на стаціонарних пунктах.

Використання технології збирання насіння кукурудзи у качанах дозволяє розпочати збиральні роботи у більш ранні терміни, проте вона є більш затратною порівняно із технологією, що базується на прямому комбайнуванні, так як сумарні витрати при цьому збільшуються в 1,8–2 разів, а витрати на сушіння зерна — на 20–25%, оскільки обмолочене зерно сушиться значно швидше, ніж зерно у качанах.

Проведемо розрахунки ефективності застосування у ФГ «Вікторія-92» двох варіантів застосування кукурудзозбиральних комбайнів – базового (BERKO 062), який використовується для збирання насіння кукурудзи у качанах, та проектного (Fendt IDEAL), що використовує метод прямого комбайнування.

Техніко-економічні показники кукурудзозбиральних комбайнів BERKO 062 та Fendt IDEAL відображено у табл. 3.3.

Таблиця 3.3 – Техніко-економічні показники базового і проектного варіантів кукурудзозбиральних комбайнів

Показники	Качанозбиральний комбайн BERKO 062 (базовий варіант)	Зернозбиральний комбайн Fendt IDEAL (проектний варіант)
1. Ширина захвату, рядків	6	12
2. Потужність агрегату, кВт	114	335
3. Місткість бункера, м ³	11,5	12,5
4. Маса комбайна, кг	4500	26600
5. Продуктивність, га/год.	1,4-1,8	7,0
6. Витрати палива на 1 га площі збору, л	18,2	10,2
7. Ціна комбайна (б/к), , тис. грн.	1650	3500

Для прийняття рішення щодо доцільності впровадження нової кормозбиральної техніки доцільно провести оцінку ефективності процесів збирання зерна кукурудзи, що здійснюється із застосуванням пропонованого варіанту (комбайну Fendt IDEAL) та базового варіанту (комбайну BERKO 062).

Визначення продуктивності роботи комбайна за зміну $W_{зм}$ здійснюється з використанням формули:

$$W_{зм.} = W \cdot T ; \quad (3.7)$$

де W – годинна продуктивність роботи комбайну, т/год;

T – тривалість зміни, год.

Для качанозбирального комбайну (базовий варіант) годинна продуктивність складає 1,5 т/год. Тоді продуктивність роботи даного комбайна за зміну (тривалість зміни – 8 год.) становитиме:

$$W_{зм.б} = 1.5 \cdot 8 = 12 \text{ га/зміну.}$$

Для пропонованого зернозбирального комбайна Fendt IDEAL:

$$W_{зм.пр.} = 7 \cdot 8 = 56 \text{ га/зміну.}$$

Річний обсяг збиральних робіт (Q), що може бути виконаний з використанням досліджуваної сільськогосподарської техніки, знаходимо за формулою:

$$Q = W_{зм} \cdot Z_p \cdot N_{дн} , \quad (3.8)$$

де Z_p – кількість змін роботи комбайна на добу,

$N_{дн}$ – кількість днів роботи комбайна на рік (45 днів);

Для базового варіанту:

$$Q_{б} = 12 \cdot 2 \cdot 45 = 1080 \text{ га/рік.}$$

Для проєктного варіанту:

$$Q_{пр.} = 56 \cdot 2 \cdot 45 = 4680 \text{ га/рік.}$$

Знайдемо прогнозований річний обсяг збору врожаю зерна кукурудзи ФГ «Вікторія-92» (РО), який може бути визначений за допомогою формули:

$$PO = S_3 \cdot B_k \quad (3.9)$$

де S_3 - площа збору кукурудзи на зерно ($S_3 = 840$ га);

B_k – врожайність кукурудзи на зерно ($B_{кз} = 6,7$ ц/га). Тоді

$$PO = 840 \cdot 6,7 = 5628 \text{ ц} = 562,8 \text{ т.}$$

Обчислимо річні затрати пального, необхідні для забезпечення експлуатації комбайнів, призначених для збору кукурудзи на зерно, згідно формули:

$$Зп = V_{пит.} \cdot M \cdot Цп, \quad (3.10)$$

де $V_{пит.}$ – питомі витрати пального на 1 га площі;

M – площа збору зерна кукурудзи у господарстві;

$Цп$ – ціна дизельного пального (прогнозуємо на рівні 51 грн./л).

Для базового варіанту дані витрати складатимуть 779688 грн. ($18,2 \cdot 840 \cdot 51$), а для проєктного варіанту - 436968 грн. ($10,2 \cdot 840 \cdot 51$). Витрати на мастила приймаємо у розмірі 3,5% від витрат на пальне.

Обчислимо прямі витрати на оплату праці комбайнерів, які будуть забезпечувати роботу комбайнів при базовому та проектному варіантах. При цьому беремо до уваги значення годинної тарифної ставки працівника, зайнятого обслуговуванням роботи комбайна, та обсяг затраченого часу на виконання робіт за сезон збору урожаю.

На збір зерна кукурудзи площею 840 га, яку, як прогнозується, буде відведено у ФГ «Вікторія-92» під посіви кукурудзу на плановий період, комбайн BERKO 062 затратить 560 годин, а комбайн Fendt IDEAL - 120 годин. Тарифну ставку комбайнера приймаємо на рівні 112 грн./год.

Тоді пряма заробітна плата комбайнерів для базового варіанту буде рівна 62720 грн. (560 x 112), а для проектного варіанту - 13440 грн. (120 x 112).

Розрахуємо загальний фонд оплати праці, при цьому урахуваючи, що сума доплат до прямої зарплати складає 30%, а додаткова зарплата дорівнює 10% від основної. Тоді фонд оплати праці по базовому варіанту дорівнює:

$$(62720 + 62720 \cdot 0,3) \cdot 1,1 = 89690 \text{ грн.}$$

Фонд оплати праці по проектному варіанту становить:

$$(13440 + 13440 \cdot 0,3) \cdot 1,1 = 19219 \text{ грн.}$$

Величина нарахувань на заробітну плату комбайнерів, задіяних у процесі збору зерна кукурудзи, обчислюється за ставкою ЄСВ 22%. Вона становитиме у базовому варіанті 19732 грн. (89690 · 0,22), а у проектному – 4339 грн. (19219,2 · 0,22).

Розрахунок витрат ФГ «Вікторія-92» на збір і підготовку до зберігання або реалізації зерна кукурудзи на запланованій площі посівів подано у табл. 3.4.

За даними табл. 3.4, витрати ФГ «Вікторія-92» на збір і підготовку до зберігання та реалізації зерна кукурудзи на запланованій площі посівів 840 га складатимуть для базового варіанту 1 млн. 163,4 тис. грн., а для проектного –

вони значно нижчі та дорівнюватимуть 512,8 тис. грн. Це зумовлено в основному зменшенням витрат на паливно-мастильні матеріали, оплату праці, нарахувань на заробітну плату, а також відсутністю витрат на лущення качанів кукурудзи при даному варіанті. При цьому інші витрати, які, зокрема, включатимуть витрати на обслуговування техніки, вищі для проектного варіанту.

Таблиця 3.4 – Розрахунок витрат ФГ «Вікторія-92» на збір і підготовку до зберігання / реалізації зерна кукурудзи на запланованій площі посівів 840 га, грн.

№ п/п	Види витрат	Базовий варіант	Проектний варіант	Абсол. відхилення, (гр. 4 - гр. 3)
1	2	3	4	5
1	Витрати на дизельне паливо	779688	436 968	342720
2	Витрати на тракторні мастила	22 290	15 294	6996
3	Витрати на оплату праці	89 690	19 219	70471
4	Нарахування на заробітну плату	19 732	4 339	15393
6	Витрати на лущення качанів кукурудзи	220000	-	220000
7	Інші витрати	32000	37000	-5000
	Разом витрат	1163400	512820	650580

Для визначення величини отриманого ефекту від використання пропонованого комбайну також візьмемо до уваги те, що фермерське господарство зможе отримати додатковий дохід від використання комбайна при здійсненні збору інших зернових у господарстві, причому він прогнозується у сумі 796770 гривень. Розрахунок прогнозованого економічного ефекту господарства від впровадження використання нового комбайну наведено у табл. 3.5.

Таблиця 3.5 – Розрахунок прогнозованого річного економічного ефекту фермерського господарства «Вікторія-92» від впровадження використання нового комбайну

Вид ефекту	Сума (тис. грн.)
1. Економія від використання комбайну для проведення збору зерна кукурудзи на запланованій площі	650580
2. Додатково отриманий дохід від використання комбайна при здійсненні збору інших зернових у господарстві	796770
Всього	1447350

Отже, загалом сума прогнозованого економічного ефекту фермерського господарства «Вікторія-92» від впровадження використання зернозбирального комбайну Fendt IDEAL становитиме 1 млн. 447,4 тис. грн.

Показники економічної ефективності здійснення інвестицій у пропонований проєкт відображені у табл. 3.6.

Таблиця 3.6 – Показники економічної ефективності здійснення інвестицій у проєкт впровадження використання зернозбирального комбайну Fendt IDEAL

№ п/п	Назва показника	Значення
1	Капітальні вкладення у проєкт (тис. грн.)	3500,00
2	Сума прогнозованого річного економічного ефекту	1447,40
3	Сума теперішньої вартості економічних вигід за час реалізації проєкту (за 5 років) при дисконтній ставці 20% річних	4328,60
3	Чиста теперішня вартість (тис. грн.)	828,60
4	Індекс прибутковості	1,24
5	Простий період окупності (років)	2,42
6	Дисконтний період окупності (років)	3,64

За даними табл. 3.6, показники економічної ефективності вкладень інвестицій у пропонуваній проєкт впровадження використання зернозбирального комбайну Fendt IDEAL свідчать про доцільність його прийняття, так як його чиста теперішня вартість дорівнює 828,60 тис. грн. (перевищує 0), індекс прибутковості - 1,24, простий період окупності - 2,42, дисконтний період окупності – 3,64, що є прийнятними показниками для даного фермерського господарства.

РОЗДІЛ 4

ОХОРОНА ПРАЦІ ТА БЕЗПЕКА У НАДЗВИЧАЙНИХ СИТУАЦІЯХ

4.1 Організація охорони праці на ФГ «Вікторія-92»

Забезпечення безпечних умов праці та попередження нещасних випадків є основою стабільності будь-якого виробництва, ефективності та продуктивності праці. Тож роботодавці та власники підприємств повинні розуміти і вигідно вкладати кошти в створення безпечних умов праці, ніж потім нести значні матеріальні затрати.

Успішна профілактика виробничого травматизму можлива лише за умови ретельного вивчення причин їх виникнення. Можливою причиною травмування працівників в кінці роботи є накопичена втома, втрата пильності, уваги. Тож вважаємо за потрібне під час профілактики виробничого травматизму на місцях звертати увагу роботодавців і працівників на психофізичні чинники.

Психофізіологічні причини - помилкові дії внаслідок втоми працівника через надмірну важкість і напруженість роботи, монотонність праці, хворобливий стан працівника, необережність тощо.

Наприклад, праця офісних працівників ФГ «Вікторія-92» характеризується тривалою багатогодинною (8 годин і більше) працею в одноманітному напруженому положенні, малою руховою активністю при значних локальних динамічних навантаженнях кістково-м'язового апарату кистей рук. Тривала робота на комп'ютеризованому робочому місці призводить до значного навантаження на всі елементи зорової системи, що в свою чергу викликає біль, печію та різь в очах, почервоніння повік та очей. Все це зумовлює високий рівень нервово-психічного перевантаження, знижує функціональну активність центральної нервової системи, призводить до розвитку втоми, стресу.

Праця сільськогосподарських працівників, механізаторів фермерського господарства «Вікторія-92» обумовлена надмірним фізичним перевантаженням і, відповідно, швидкою втомою. Як відомо, розвиток втоми та перевтоми веде до

порушення координації рухів, зорових розладів, неуважності, втрати пильності та контролю реальної ситуації. При цьому працівник може порушувати вимоги технологічних інструкцій, припускати помилок та неузгодженості в роботі; у нього знижується відчуття безпеки. Спостерігається погіршення сприйняття подразників, внаслідок чого працівник окремі подразники зовсім не сприймає, а інші сприймає із запізненням; зменшення здатності концентрувати увагу, свідомо її регулювати; посилення мимовільної уваги до побічних подразників, які відволікають працівника від трудового процесу; погіршення запам'ятовування та труднощі пригадування інформації, що знижує ефективність професійних знань; сповільнення процесів мислення; підвищення дратівливості, поява депресивних станів, зміни частоти слуху, зору.

Внаслідок цього ближче до кінця робочої зміни збільшується кількість випадків виробничого травматизму. Основними заходами у запобіганні втомлюваності, а отже у попередженні виробничому травматизму у фермерському господарстві «Вікторія-92» є:

- механізація і автоматизація виробничих процесів. Вони усувають фізичне напруження і велику кількість рухів руками;
- покращення санітарно-гігієнічних умов виробничого середовища (площа приміщень, мікрокліматичні умови, освітлення, вентиляція, опалення);
- професійний відбір; раціональна організація робочого місця, яка має бути спрямована на те, щоб конструкція виробничого устаткування відповідала антропометричним даним і психофізіологічним можливостям людини; правильне робоче положення; ритм роботи; раціоналізація трудового процесу;
- використання емоційних стимулів, впровадження раціональних режимів праці та відпочинку;
- виконання комплексу вправ для очей, рук та хребта для поліпшення мозкового кровообігу, а також комплексу прийомів психофізіологічного розвантаження.

Здійснення перевірки знань працівників у сфері охорони праці проводиться згідно діючих нормативних актів у галузі охорони праці, які передбачені їх службовими обов'язками. У фермерському господарстві ведуться журнали реєстрації з охорони праці, види яких наведено на рис. 4.1.

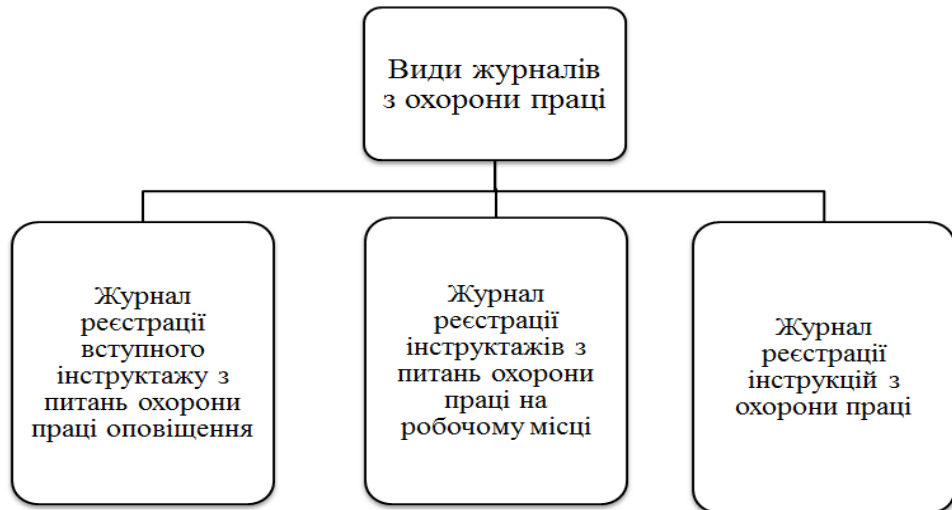

Рисунок 4.1 – Види журналів, що використовуються для реєстрації інструкцій з охорони праці

У процесі організації навчання проводиться встановлення порядку та видів навчання, включаючи форми перевірки знань працівників з питань охорони праці. проведення навчання працівників здійснюється як при прийнятті на роботу, так і періодично під час роботи. Без проведення навчання та перевірки знань у галузі охорони праці допуск до роботи не надається.

Діючим у господарстві Положенням, присвяченому питанням навчання у галузі охорони праці, визначено порядок проведення для працівників ФГ відповідних інструктажів. Всі працівники, яких приймають на постійну чи тимчасову роботу і при подальшій роботі, повинні проходити на підприємстві навчання в формі інструктажів з питань охорони праці, надання першої допомоги потерпілим від нещасних випадків, а також з правил поведінки та дій при виникненні аварійних ситуацій, пожеж і стихійних лих. До інструктажів з

охорони праці, що проводяться фермерському господарстві «Вікторія-92», відносяться:

а) вступний інструктаж, який здійснюється спеціалістом служби охорони праці при прийнятті працівника на роботу;

б) повторний інструктаж, що може проводитися з окремим працівником або певною групою працівників, згідно обсягу та змісту переліку питань, які були охоплені у процесі первинного інструктажу;

в) позаплановий інструктаж може проводитися індивідуально з окремим або кількома працівниками через виникнення певних обставин, що викликали потребу його проведення;

г) цільовий інструктаж проводиться для досягнення певних цілей з охорони праці. Його проведення визначається видом робіт, які планується виконувати працівниками фермерського господарства «Вікторія-92».

Потрібно враховувати, що тільки постійна профілактична робота з охорони праці сприятиме запобіганню нещасним випадкам на виробництві, що допоможе зберегти людське життя та здоров'я.

4.2 Дослідження стійкості роботи сільськогосподарського підприємства у надзвичайних ситуаціях

Стійкість роботи ФГ «Вікторія-92» виявляється у його спроможності в умовах надзвичайної ситуації виконувати роботи й надавати послуги в запланованому обсязі та номенклатурі, а при отриманні середніх руйнувань або порушенні зв'язків з кооперації та поставок відновлювати виробничу діяльність у мінімальні терміни.

На стійкість ФГ «Вікторія-92» в умовах надзвичайних ситуацій впливають наступні фактори:

— надійність захисту робітників та службовців;

— спроможність інженерно-технічного комплексу об'єкта протистояти у визначеному ступеню уражуючих факторів стихійного лиха, аварій, катастроф та сучасних видів зброї;

— захищеність підприємства від вторинних уражуючих факторів (пожеж, вибухів, зараження отруйними речовинами);

— надійність системи забезпечення об'єкта всім необхідним для виробництва сировиною, паливом, комплектуючими вузлами і деталями, електроенергією, газом та іншим);

— стійкість та безперервність управління виробництвом та заходами цивільної оборони;

— підготовленість підприємства до ведення рятувальних та інших невідкладних робіт до поновлення порушеного виробництва.

Шляхами підвищення стійкості роботи ФГ «Вікторія-92» в умовах надзвичайних ситуацій є:

— забезпечення надійного захисту робітників та службовців від уражуючих факторів сучасної зброї, аварій, катастроф і стихійного лиха;

— захист основних виробничих фондів від уражуючих факторів, у тому числі вторинних, які виникають внаслідок надзвичайних ситуацій;

— стійке забезпечення всім необхідним для випуску запланованої продукції та надання послуг;

— підготовка до відновлення порушеного виробничого процесу;

— підвищення надійності та оперативності управління виробництвом та заходами цивільної оборони.

Захист робітників та службовців на ФГ «Вікторія-92» може досягатися чотирма основними способами:

— укриття людей у захисних спорудах;

— проведення евакозаходів;

— радіаційно-хімічний захист;

— медичний і біологічний захист.

Захист виробничих фондів полягає у підвищенні протидії будинків, споруд і конструкції об'єкта до уражуючих факторів та захисті технологічного обладнання, верстатів, систем, комунікацій та інших засобів, що формують основу виробничого процесу.

Велику роль у підвищенні стійкості роботи ФГ «Вікторія-92» має створення надійних систем електро-, водо- та теплозабезпечення, стійкість яких у свою чергу досягається:

- а) підвищенням стійкості електрозабезпечення:
 - розподіл схеми електромереж на незалежно працюючі частини;
 - закілювання електромереж та підключення їх до декількох джерел енергозабезпечення;
 - створення резерву дизельних електростанцій;
- б) підвищенням стійкості систем водопостачання:
 - водопостачання від двох незалежних джерел, одне з яких підземне;
 - захист вододжерел та резервуарів чистої води;
 - створення обвідних (байпасних) ліній навколо водонапірних веж;
- в) підвищенням стійкості систем газо-, тепло- та паливозабезпечення:
 - розподільні газопроводи робляться підземними та передбачається їх кільцювання;
 - газорозподільні станції та опорні пункти обвідних газопроводів передбачаються в підземному варіанті;
 - встановлюються в основних вузлових точках систем газозабезпечення автоматичні вимикаючі пристрої, які спрацьовують при аваріях.

Підвищення протипожежної стійкості ФГ «Вікторія-92» досягається:

- максимальним скороченням запасів паливо- та вибухонебезпечних речовин;
 - проведення профілактичних протипожежних заходів;
 - підготовкою сил і засобів пожежогасіння.

Для підвищення стійкості системи матеріально-технічного постачання на ФГ «Вікторія-92» створюються запаси сировини, палива, комплектуючих вузлів

і деталей, обладнання, які дозволяють продовжувати роботу на випадок дезорганізації постачання.

Стійкість системи управління ФГ «Вікторія-92» залежить від:

- підготовки пунктів управління (захищених);
- забезпечення засобами зв'язку;
- використання автоматизованих систем управління.

З метою прискореного (негайного) відновлення порушеного виробництва на підприємстві може проводитися:

- розроблення необхідної технічної та технологічної документації;
- створення запасів матеріальних засобів для відновлювальних робіт і засобів для їх проведення;
- визначення вірогідної черговості робіт з відновлення виробництва урахуванням наявних ресурсів та місцевих умов.

Крім того, на стійкість роботи підприємства буде впливати наявність підготовленої робочої сили.

Підвищення надійності та оперативності управління виробництвом ФГ «Вікторія-92» досягається за рахунок:

- створення на об'єкті стійкої системи зв'язку;
- високої підготовки керівного складу;
- своєчасного прийняття правильних рішень та постановка завдань підлеглим відповідності до обстановки, що склалася.

Як бачимо, підвищення стійкості роботи ФГ «Вікторія-92» досягається завчасним проведенням цілого комплексу інженерно-технічних, технологічних та організаційних заходів, які спрямовані на максимальне зниження дії уражуючих факторів та створення умов для ліквідації наслідків надзвичайних ситуацій. Серед можна наступні.

Інженерно-технічні заходи — це комплекс робіт, що забезпечує підвищення стійкості виробничих будинків і споруд, обладнання, комунально-енергетичних систем підприємства.

Технологічні заходи забезпечують підвищення стійкості роботи солодового заводу шляхом зміни технологічного процесу, що сприяє спрощенню надання послуг та усуває можливість виникнення вторинних уражуючих факторів.

Організаційні заходи передбачають розроблення і планування дій керівного, командно-начальницького складу штабу, служб і формувань ЦО ФГ «Вікторія-92» при захисті робітників і службовців, проведення рятувальних та інших невідкладних робіт щодо відновлення виробництва.

ВИСНОВКИ

ФГ «Вікторія-92» розташоване у селі Вікторівка, що розміщене у Козівському районі Тернопільської області. Метою діяльності господарства є здійснення сільськогосподарської, виробничої, а також іншої діяльності, ефективне використання земельних, людських, матеріальних ресурсів, отримання прибутку від діяльності, а також задоволення соціально-економічних інтересів, які мають засновники господарства, шляхом використання одержаного прибутку.

Чистий дохід ФГ «Вікторія-92» від реалізації продукції, у 2021 році значно зріс - на 122763,8 тис. грн., що становило у відносному вираженні 128,0%, а у наступному році, навпаки, зменшився на 23235,1 тис. грн., або 10,6%. Аналогічно із змінами чистого доходу фермерського господарства відбувалися коливання значень собівартості реалізованої продукції (робіт, товарів, послуг). Зокрема, абсолютний приріст суми цього показника у 2021 році складав 35089,9 тис. грн., відносний – 47,8% відсотки. 2022 рік відзначався, навпаки, скороченням собівартості реалізованої продукції на 6718,1 тис. грн., або на 6,2 відсотки.

Сума фінансового результату, отриманого господарством до оподаткування, а також величина його чистого прибутку зросла у 2021 році (на 89909,1 тис. грн., або більш як у шість разів), а в наступному періоді уже скоротилась на 41450,1 тис. грн. (на 39,5%).

Фермерське господарство «Вікторія-92» використовує земельні ресурси, розміщені на території Козівської (3132,8 га) та Козлівської територіальних громад (349,5 га). Первісна вартість основних засобів ФГ «Вікторія-92» у 2020-2022 рр. (станом на кінець року) стабільно зростала. Загалом за вказаний період приріст даного показника становив 46,8%. Залишкова вартість ОФ господарства за вказаний період дещо впала у 2020 році порівняно з попереднім, проте у наступні періоди нарощувалася. Сума зносу при цьому стабільно збільшувалася, і загалом її зростання за період 2019-2022 року складало 2,1 рази.

Значення показника придатності основних фондів ФГ «Вікторія – 92» протягом 2019 – 2022 рр. перевищувало значення показника їх зносу, що позитивно характеризує стан ОФ. Значення коефіцієнта придатності при цьому зменшувалося, а зносу, навпаки, зростало, що є негативним.

Проведений нами аналіз динаміки активів ФГ «Вікторія-92» показав, що у 2021 році порівняно з попереднім періодом спостерігалось збільшення загальної суми активів господарства на 128383,2 тис. грн., або на 85,6%, а у 2022 році їх величина зростає ще на 108640,7 тис. грн., або на 39,0%. Це спостерігалось як за рахунок збільшення суми необоротних активів, так і оборотних.

Показник фондоддачі основних виробничих фондів підприємства зріс у 2021 році до рівня 2020 року, проте у 2022 році зменшився. Значення фондомісткості, що є оберненим показником до фондоддачі, відповідно мало зворотній характер динаміки. Фондоозброєність праці на ФГ «Вікторія – 92» у 2020-2022 роках спадала, що є загалом негативним, проте це відбувалось на фоні стабільного зростання середньорічної вартості ОВФ (що є позитивним) та зумовлювалось збільшенням чисельності персоналу підприємства.

Для ФГ «Вікторія – 92» важливим є здійснення післязбиральної доробки овочів, плодів, фруктів. тому пропонуємо впровадити на підприємстві переробку овочів та фруктів методом сушіння, що дозволить продовжити термін їх зберігання та забезпечити реалізацію по вигідній ціні. Для цього ФГ «Вікторія-92» пропонуємо здійснити придбання промислової сушильної шафи. Проведені розрахунки показали, що загальна сума прогнозних поточних річних витрат фермерського господарства на здійснення переробки овочів та фруктів методом сушіння складе 1546,3 тис. грн. Показники економічної ефективності вкладень інвестицій у пропонований проєкт впровадження переробки овочів та фруктів методом сушіння говорять про доцільність його втілення.

Для того, щоб ФГ «Вікторія-92» змогло більш ефективно здійснювати свою операційну діяльність, пропонуємо здійснити комплексну трансформацію існуючих підходів до організації основних виробничих процесів, а також роботи з персоналом, впровадивши японську методику «20 ключів», що націлена на

формування та підтримку бізнес-культури організації. Ця методика є бенчмаркетинговим інструментом, що здатний сприяти суттєвому зростанню рівня ефективності роботи компанії. Особливістю «системи 20 ключів» є те, що вона забезпечує їх інтеграцію, формуючи в одне взаємозв'язане ціле, а автоматично здійснення удосконалення в одному ключі призводить до наявності позитивного ефекту в інших ключах.

Результативність операційної діяльності ФГ «Вікторія-92» значно залежить від забезпечення сучасною сільськогосподарською технікою. Задля підвищення рівня ефективності виробничого процесу досліджуваного фермерського господарства пропонуємо йому придбати та використати в операційній діяльності зернозбиральний комбайн Fendt IDEAL, який планується використовувати для збирання зерна кукурудзи й інших культур.

Розрахунок витрат ФГ «Вікторія-92» на збір та підготовку до зберігання або реалізації зерна кукурудзи на запланованій площі посівів 840 га при використанні базового та проектного варіантів показав, що показав, що дані витрати у проектному варіанті значно нижчі - на 650,6 тис. грн., що зумовлено зменшенням витрат на паливно-мастильні матеріали, оплату праці, нарахувань на заробітну плату, а також відсутністю витрат на лущення качанів кукурудзи при даному варіанті. Крім отриманої економії від використання комбайну для проведення збору зерна кукурудзи, плануємо також одержати додатковий дохід від використання комбайна при здійсненні збору інших зернових у господарстві, який становитиме 796,8 тис. грн.

Показники економічної ефективності вкладень інвестицій у пропонований проект впровадження використання зернозбирального комбайну Fendt IDEAL свідчать про доцільність його прийняття, так як його чиста теперішня вартість дорівнює 828,60 тис. грн. (перевищує 0), індекс прибутковості - 1,24, простий період окупності - 2,42, дисконтний період окупності - 3,64, що є прийнятними показниками для даного фермерського господарства.

БІБЛІОГРАФІЯ

1. Кваско А. В., Шендерівська Л. П. Ефективність операційної діяльності підприємства та її оцінювання. *Вісник ХДУ. Серія: Економічні науки.* № 46. 2022. С. 16-22.
2. Осокіна А. В., Чичкан-Хліповка Ю. М., Теоретико-прикладні аспекти управління операційною ефективністю підприємства. *Чернігівський науковий часопис. Серія 1. Економіка і управління.* 2015. № 1(6). С. 46-56.
3. Лобов С., Нусінов В. Оцінювання ефективності операційної діяльності підприємств для різних суб'єктів оцінювання. *Збірник наукових праць ЧДТУ.* 2014. № 38. С. 12-17. URL: <http://ven.chdtu.edu.ua/article/download/84586/80135>
4. Василенко В. О., Ткаченко Т. І. Виробничий (операційний) менеджмент. 2-ге видання. URL: <https://studfile.net/preview/2429693/>
5. Швець Ю.О. Теоретико-прикладні засади оцінки ефективності операційної діяльності підприємств машинобудування та способи її покращення. URL: http://www.econ.vernadskyjournals.in.ua/journals/2019/30_69_6/30_69_6_1/1
6. Капінос Г. І., Бабій І. В. Операційний менеджмент. К.: Центр учбової літератури. 2013. 352 с. URL: https://pidru4niki.com/1554042253489/operatsiyniy_menedzhment
7. Хорунжак Н.М., Портоварас Т.Р. Аналіз операційних витрат: джерела та методи. *Інноваційна економіка.* № 7-8. 2019 (81). URL: <http://inneco.org/index.php/inneco.ua/article/view/195>
8. Белінський П.І. Менеджмент виробництва та операцій. К.: ЦУЛ, 2016. 684 с.
9. Конспект лекцій з навчальної дисципліни «Виробничий та операційний менеджмент»: Укл. Пак М.П. URL: <https://financial.lnu.edu.ua/wp-content/uploads/2018/10/ОперВирМенеджмКонспект.pdf>

10. Пенська І. О. Організація планування операційної діяльності на підприємствах. URL : <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=8910>

11. Никифорчин М. Д. Суть та основні поняття операційної ефективності в діяльності підприємства. Науковий вісник Херсонського державного університету. Сер. : *Економічні науки*. 2013. Вип. 3. С. 88-92. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/Nvkhdu_en_2013_3_24.

12. Лопатенко Л. О. Операційний менеджмент: Конспект лекцій. URL: https://maup.com.ua/assets/files/lib/book/p08_23.pdf

13. Ситник Г.В. Система управління ефективністю операційної діяльності підприємства. URL : https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-1_0-pages-223_230.pdf

14. Чичуліна К. В., Чапча І. О. Формування оптимальної системи управління витратами підприємства (на прикладі ПРАТ «Полтавський машинобудівний завод»). *Ефективна економіка*. 2019. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=6835>

15. Абрамова О. В. Аналіз витрат операційної діяльності підприємства : автореф. дис. ... канд. екон. наук: 08.00.09. Київ : ДВНЗ «Київський національний економічний університет імені Вадима Гетьмана», 2015. 20 с.

16. Сутність операційної діяльності підприємства. Формування операційного прибутку. URL: <http://www.ekonomikam.com/ecflns-510-1.html>

17. Ситник Г. В., Архіпов Н. М. Система управління ефективністю операційної діяльності підприємства. *Проблеми економіки*. 2018. № 1 (35). с. 223-230. URL: https://www.problecon.com/export_pdf/problems-of-economy-2018-1_0-pages-223_230.pdf

18. Кучер М.М. Конспект лекцій з дисципліни «Операційний менеджмент» для здобувачів вищої освіти із технічних спеціальностей. Кам'янське: ДДТУ, 2017. 153 с. URL: <https://www.dstu.dp.ua/Portal/Data/7/33/7-33-kl106.pdf>

19. Омеляненко Т.В., Осокіна А.В. Операційний менеджмент: презентаційний курс : навч. посібник. К. : КНЕУ, 2016. 197 с.

20. Ратушняк О. Г. Операційний менеджмент. Частина 1 : навчальний посібник. Вінниця, ВНТУ, 2015. 99 с.

21. Брозь К., Машлій Г.Б. Впровадження досягнення науково-технічного прогресу як шлях до підвищення прибутковості підприємства. Збірник тез міжнародної наукової конференції молодих учених та студентів „Філософські виміри техніки“, 30 листопада – 1 грудня 2016 р. Т. : ТНТУ, 2016 С. 65.

22. Гриненко В.В., Браташ М.А. Конспект лекцій з дисципліни «Менеджмент та адміністрування (Операційний менеджмент). Харків : ХНУМГ ім. О. М. Бекетова, 2016. 130 с. URL: <https://core.ac.uk/download/78066342.pdf>

23. Машлій Г. Б., Зінчук І.М. Впровадження нових інформаційних технологій як перспективний напрямок вдосконалення операційної діяльності підприємства. Збірник тез доповідей V Міжнародної науково-технічної конференції молодих учених та студентів „Актуальні задачі сучасних технологій“, 17-18 листопада 2016 року. Т. : ТНТУ, 2016. Том II. С. 345.

24. Гетьман О. О., Шаповал В.М. Економіка підприємства: Навч. посіб. 2-ге вид. К.: Центр учбової літератури, 2020. 488 с.

25. Крайник О.С., Барвінська Є.С. Економіка підприємства: Навч. посібник. – Львів: НУ «Львівська політехніка». 2015. 296 с.

26. Машлій Г., Баляс І. Елементи системи управління виробничим потенціалом підприємства та напрями покращення його використання / Матеріали науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному та локальному вимірах»: зб. тез доповідей, 03 листопада 2023 р./за заг. ред. О.В. Панухник. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2023. с. 20-21.

27. Машлій Г., Грицишин В., Мосій О. Теоретичні засади формування інвестиційного потенціалу підприємств та напрями його розвитку. Соціально-економічні проблеми і держава. Випуск 2. 2021. С. 421-432. URL: <https://sepd.tntu.edu.ua/images/stories/pdf/2021/21mhbnjr.pdf>.

28. Саричев Д. О. Управління ефективністю операційної діяльності підприємства. *Стратегія економічного розвитку України*. 2012. № 30. С. 136-143.

29. Мартинюк В. А. Методи покращення системи виробничого менеджменту на підприємстві. URL: <http://intkonf.org/martinyuk-v-a-todi-pokraschennya-sistemi-virobnichogo-menedzhmenta-na-pidpriemstvi/>

30. Стручок В.В. Навчальний посібник «Техноекологія та цивільна безпека. Частина «цивільна безпека». Тернопіль. ФОП Паляниця В. А. 156 с. URL: <http://elartu.tntu.edu.ua/handle/lib/39424>

31. Машлій Г., Петришин В. Напрями удосконалення операційної діяльності підприємства / Матеріали науково-практичної конференції «Формування механізму зміцнення конкурентних позицій національних економічних систем у глобальному та локальному вимірах»: зб. тез доповідей, 03 листопада 2023 р./за заг. ред. О.В. Панухник. Тернопіль: ФОП Паляниця В.А., 2023. С. 22-23.

32. Галушак О.Я., Зіліневич Г.П. Вплив інновацій на виробничі процеси національних промислових підприємств: матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної конференції пам'яті почесного професора ТНТУ імені Івана Пулюя, академіка НАН України М.Г. Чумаченка «Соціальні та економічні вектори інноваційного розвитку бізнес-структур». Тернопіль: ТНТУ, 2020р. С. 35.

33. Кузьомко В. М. Управління ефективністю (результативністю) потенціалу підприємства. К.: КНЕУ, 2015. 21 с.

Додатки

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу 1)

Додаток А

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство	Дата(рік,місяць,число)	Коди
Фермерське господарство "Вікторія-92"	за ЄДРПОУ	2022 01 01
Територія ТЕРНОПІЛЬСЬКА	за КАТОТТГ	21133248
Організаційно-правова форма господарювання Фермерське господарство	за КОПФГ	UA61040230090091002
Вид економічної діяльності Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур	за КВЕД	110
Середня кількість працівників, осіб 55		01.11
Одиниця виміру: тис. грн. з одним десятковим знаком		
Адреса, телефон вул. Львівська, буд. 1/г, с. ВІКТОРІВКА, ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, ТЕРНОПІЛЬСЬКА обл., 47681, Україна		0672752807

1.Баланс на 31 грудня 2021 р.

Актив	Форма № 1-м Код за ДКУД		1801006
	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	-	1,8
Первісна вартість	1001	14,5	17,4
Накопичена амортизація	1002	(14,5)	(15,6)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	63,9	59 574,6
Основні засоби :	1010	66 406,1	73 808,3
первісна вартість	1011	112 235,0	131 916,6
знос	1012	(45 828,9)	(58 108,3)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	66 470,0	133 384,7
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	76 378,9	107 681,7
у тому числі готова продукція	1103	49 090,7	55 069,1
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	122,1	2 547,1
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	8,0	8 400,3
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	4 242,1	24 227,3
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	1 036,6	395,4
Витрати майбутніх періодів	1170	1 618,9	1 714,6
Інші оборотні активи	1190	132,2	40,9
Усього за розділом II	1195	83 538,8	145 007,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	150 008,8	278 392,0

Продовження додатку А

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100,0	100,0
Додатковий капітал	1410	4 141,2	4 141,2
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	121 569,3	225 275,4
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	125 810,5	229 516,6
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	14 800,0	37 939,3
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 870,7	1 469,3
товари, роботи, послуги	1615	1 301,7	961,7
розрахунками з бюджетом	1620	745,5	390,6
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	37,3	110,3
розрахунками з оплати праці	1630	138,9	237,7
Доходи майбутніх періодів	1665	1 685,5	1 627,2
Інші поточні зобов'язання	1690	2 149,4	6 139,3
Усього за розділом III	1695	22 729,0	48 875,4
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	150 008,8	278 392,0

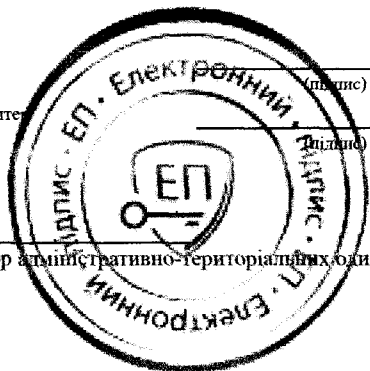
2. Звіт про фінансові результати
за Рік 2021 р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	218 671,2	95 907,4
Інші операційні доходи	2120	4 913,8	1 380,1
Інші доходи	2240	184,0	125,4
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	223 769,0	97 412,9
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(108 481,9)	(73 392,0)
Інші операційні витрати	2180	(7 169,8)	(5 901,4)
Інші витрати	2270	(3 291,2)	(3 202,5)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(118 942,9)	(82 495,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	104 826,1	14 917,0
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	104 826,1	14 917,0

Керівник

Головний бухгалтер

Е.П. ПЕЛЯК
ОЛЕКСАНДР
ПЕТРОВИЧ
ВОЛОДИМИР
ІВАНОВИЧ

Пеляк Олександр Петрович

(ініціали, прізвище)

Штогун Володимир Іванович

(ініціали, прізвище)

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад

Додаток 1
до Національного положення (стандарту)
бухгалтерського обліку 25 "Спрощена фінансова
звітність"
(пункт 4 розділу I)

ДОКУМЕНТ ПРИЙНЯТО

Фінансова звітність малого підприємства

Підприємство **Фермерське господарство "Вікторія-92"** Дата(рік,місяць,число) **2023 01 01**
 Територія **ТЕРНОПІЛЬСЬКА** за ЄДРПОУ **21133248**
 Організаційно-правова форма господарювання **Фермерське господарство** за КАТОТТГ **1**
 Вид економічної діяльності **Вирощування зернових культур (крім рису), бобових культур і насіння олійних культур** за КОПФГ **110**
 Середня кількість працівників, осіб **64** за КВЕД **01.11**
 Одиниця виміру: **тис. грн. з одним десятковим знаком**
 Адреса, телефон **вул. Львівська, буд. 1/г, с. ВІКТОРІВКА, ТЕРНОПІЛЬСЬКИЙ РАЙОН, ТЕРНОПІЛЬСЬКА обл., 47681, Україна** **0676955086**

Коди		
2023	01	01
21133248		
UA61040230090091002		
110		
01.11		

1.Баланс на 31 грудня 2022 р.

Форма № 1-м Код за ДКУД **1801006**

Актив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
I	2	3	4
I. Необоротні активи			
Нематеріальні активи	1000	1,8	6,7
Первісна вартість	1001	17,4	29,1
Накопичена амортизація	1002	(15,6)	(22,4)
Незавершені капітальні інвестиції	1005	59 574,6	102 556,1
Основні засоби :	1010	73 808,3	87 747,6
первісна вартість	1011	131 916,6	158 653,8
знос	1012	(58 108,3)	(70 906,2)
Довгострокові біологічні активи	1020	-	-
Довгострокові фінансові інвестиції	1030	-	-
Інші необоротні активи	1090	-	-
Усього за розділом I	1095	133 384,7	190 310,4
II. Оборотні активи			
Запаси :	1100	107 681,7	157 026,1
у тому числі готова продукція	1103	55 069,1	88 154,9
Поточні біологічні активи	1110	-	-
Дебіторська заборгованість за продукцію, товари, роботи, послуги	1125	2 547,1	6 534,9
Дебіторська заборгованість за розрахунками з бюджетом	1135	8 400,3	12 345,1
у тому числі з податку на прибуток	1136	-	-
Інша поточна дебіторська заборгованість	1155	24 227,3	7 370,9
Поточні фінансові інвестиції	1160	-	-
Гроші та їх еквіваленти	1165	395,4	11 413,4
Витрати майбутніх періодів	1170	1 714,6	1 742,5
Інші оборотні активи	1190	40,9	289,4
Усього за розділом II	1195	145 007,3	196 722,3
III. Необоротні активи, утримувані для продажу, та групи вибуття	1200	-	-
Баланс	1300	278 392,0	387 032,7

Продовження додатку Б

Пасив	Код рядка	На початок звітного року	На кінець звітного періоду
1	2	3	4
I. Власний капітал			
Зареєстрований (пайовий) капітал	1400	100,0	100,0
Додатковий капітал	1410	4 141,2	3 679,0
Резервний капітал	1415	-	-
Нерозподілений прибуток (непокритий збиток)	1420	225 275,4	286 873,5
Неоплачений капітал	1425	(-)	(-)
Усього за розділом I	1495	229 516,6	290 652,5
II. Довгострокові зобов'язання, цільове фінансування та забезпечення			
III. Поточні зобов'язання			
Короткострокові кредити банків	1600	37 939,3	88 600,0
Поточна кредиторська заборгованість за:			
довгостроковими зобов'язаннями	1610	1 469,3	-
товари, роботи, послуги	1615	961,7	343,4
розрахунками з бюджетом	1620	390,6	452,4
у тому числі з податку на прибуток	1621	-	-
розрахунками зі страхування	1625	110,3	64,2
розрахунками з оплати праці	1630	237,7	249,6
Доходи майбутніх періодів	1665	1 627,2	1 569,0
Інші поточні зобов'язання	1690	6 139,3	5 101,6
Усього за розділом III	1695	48 875,4	96 380,2
IV. Зобов'язання, пов'язані з необоротними активами, утримуваними для продажу, та групами вибуття	1700	-	-
Баланс	1900	278 392,0	387 032,7

2. Звіт про фінансові результати
за _____ Рік 2022 _____ р.

Форма № 2-м Код за ДКУД 1801007

Стаття	Код рядка	За звітний період	За аналогічний період попереднього року
1	2	3	4
Чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг)	2000	195 436,1	218 671,2
Інші операційні доходи	2120	2 740,6	4 913,8
Інші доходи	2240	350,6	184,0
Разом доходи (2000 + 2120 + 2240)	2280	198 527,3	223 769,0
Собівартість реалізованої продукції (товарів, робіт, послуг)	2050	(115 200,0)	(108 481,9)
Інші операційні витрати	2180	(9 013,7)	(7 169,8)
Інші витрати	2270	(10 937,6)	(3 291,2)
Разом витрати (2050 + 2180 + 2270)	2285	(135 151,3)	(118 942,9)
Фінансовий результат до оподаткування (2280 – 2285)	2290	63 376,0	104 826,1
Податок на прибуток	2300	(-)	(-)
Чистий прибуток (збиток) (2290 – 2300)	2350	63 376,0	104 826,1

ПЕЛЯК
ОЛЕКСАНДР
ПЕТРОВИЧ
ВОЛОДИМИР
ІВАНОВИЧ

Пеляк Олександр Петрович

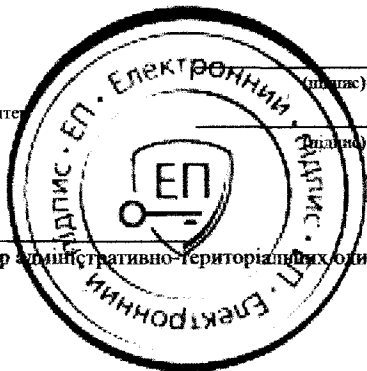
(ініціали, прізвище)

Штогун Володимир Іванович

(ініціали, прізвище)

Керівник

Головний бухгалтер

¹ Кодифікатор адміністративно-територіальних одиниць та територій територіальних громад